

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА БІЗНЕС-ДИЗАЙНУ

Кафедра фінансів та бізнес-консалтингу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Організаційні та методичні засади обліку, аналізу і аудиту основних засобів
на підприємстві

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Освітня програма	Міжнародний облік та бізнес-консалтинг

Виконала: студентка групи МгМОК 1-23
Чучкевич Д.Ю.
Науковий керівник
к.е.н., доцент Матюха М.М.
Рецензент
к.е.н., доцент Григоревська О.О.

Київ – 2024

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет	Управління та бізнес-дизайну
Кафедра	Фінансів та бізнес-консалтингу
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Освітня програма	Міжнародний облік та бізнес-консалтинг

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФБК

_____ Ірина ТАРАСЕНКО

«__» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____ Чучкевич Дарина Юріївна _____

1. Тема проекту (роботи): Організаційні та методичні засади обліку, аналізу і аудиту основних засобів на підприємстві

Науковий керівник: Матюха Микола Миколайович, к. е. н., доц.,

затверджений наказом КНУТД від 03.09.2024 р.№ 188-уч

2. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи законодавчі та нормативні документи, регламентації обліку та аудиту, фінансова звітність, облікові реєстри та інша документація Київського професійного коледжу «СИНЕРГІЯ», наукові статті, підручники, посібники, періодичні видання, монографії.

3. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) нормативно-правова та економічна сутність операцій з основними засобами, аналіз економічного стану та перспективи розвитку Київського професійного коледжу «СИНЕРГІЯ», організаційні та методичні засади аналізу, обліку та аудиту основних засобів, основи та організація охорони праці в бюджетній установі.

4. Дата видачі завдання 16.09.2024 р.

5. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата			
		Завдання видав		Завдання прийняв	
Розділ 1	Микола МАТЮХА	02.10.24		02.10.24	
Розділ 2	Микола МАТЮХА	10.10.24		10.10.24	
Розділ 3	Микола МАТЮХА	16.10.24		16.10.24	
Розділ 4	Микола МАТЮХА	17.10.24		17.10.24	
Висновки	Микола МАТЮХА	27.10.24		27.10.24	

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Орієнтований термін виконання	Примітка про виконання
1	Вступ	18.09.-20.09.2024	
2	Розділ 1. Економіко-правові засади здійснення операцій з основними засобами	21.09.-02.10.2024	
3	Розділ 2. Аналіз ефективності використання основних засобів Київського професійного коледжу «СИНЕРГІЯ»	03.10.-10.10.2024	
4	Розділ 3. Організація та методика обліку основних засобів Київського професійного коледжу «СИНЕРГІЯ»	11.10.-16.10.2024	
5	Розділ 4. Організація та методика аудиту основних засобів	17.10.-24.10.2024	
6	Загальні висновки	25.10.-27.10.2024	
7	Оформлення (чистовий варіант)	28.10.-29.10.2024	
8	Подача кваліфікаційної роботи науковому керівнику для відгуку	30.10.2024	
9	Подача кваліфікаційної роботи на кафедру для рецензування (за 12 днів до захисту)	01.11.2024	
10	Перевірка кваліфікаційної роботи на наявність плагіату (за 10 днів до захисту)	05.11.2024	
11	Подання кваліфікаційної роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)	07.11.2024	

Із завданням ознайомлений

Студентка

Дарина ЧУЧКЕВИЧ

Науковий керівник

Микола МАТЮХА

АНОТАЦІЯ

Чучкевич Д. Організаційні та методичні засади обліку, аналізу і аудиту основних засобів на підприємстві. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття наукового ступеня «магістр» за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування. – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2024.

Актуальність теми зумовлена потребою в підвищенні ефективності управління основними засобами суб'єктів державного сектору, що є важливим чинником забезпечення фінансової стабільності та зменшення ризиків нерационального використання державних ресурсів.

Метою дослідження є розробка організаційних та методичних засад обліку, аналізу та аудиту основних засобів суб'єктів державного сектору, що забезпечить підвищення ефективності їх управління.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в обґрунтуванні та розробці теоретичних, методичних та організаційних положень обліку та контролю основних засобів суб'єктів державного сектору.

Результатами дослідження, які характеризують наукову новизну кваліфікаційної роботи, є:

вдосконалено:

– методичні основи аналізу основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» через застосування показників стану, руху та ефективності використання основних засобів, їх факторний та прогнозний аналіз, що дозволить мати доречну інформацію для управління основними засобами суб'єкта державного сектору;

– організаційні аспекти аналізу основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» через розробку шляхів вдосконалення системи управління основними засобами;

– організаційні аспекти бухгалтерського обліку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» через надання рекомендацій щодо використання систем

підтримки прийняття рішень в обліку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» за допомогою сучасних інформаційних технологій;

- організаційні засади внутрішнього контролю КПК «СИНЕРГІЯ» через розроблені план та програму внутрішнього аудиту;

- методичні аспекти контролю основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» через приклади застосування прийомів формальної, арифметичної зустрічної перевірок.

Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення системи управління основними засобами бюджетних установ, що сприятиме підвищенню їх ефективності та прозорості.

Ключові слова: основні засоби; амортизація; державний сектор; первісна вартість; залишкова вартість; знос.

ANNOTATION

D. Chuchkevych. Organizational and methodical principles of accounting, analysis and audit of fixed assets at the enterprise. - Manuscript.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 071 - Accounting and taxation. - Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, 2024.

The topicality of the topic is due to the need to increase the efficiency of management of the main means of public sector entities, which is an important factor in ensuring financial stability and reducing the risks of irrational use of public resources.

The purpose of the study is to develop the organizational and methodical principles of accounting, analysis and audit of fixed assets of public sector entities, which will ensure the improvement of their management efficiency.

The scientific novelty of the obtained research results lies in the substantiation and development of theoretical, methodological and organizational provisions for accounting and control of fixed assets of public sector entities.

The results of the research, which characterize the scientific novelty of the qualification work, are:

improved:

- methodical bases for the analysis of fixed assets of CPC "Synergia" through the use of indicators of the condition, movement and efficiency of the use of fixed assets, their factorial and predictive analysis, which will allow having relevant information for managing the fixed assets of the public sector entity;

- organizational aspects of the analysis of fixed assets of CPC "Synergia" through the development of ways to improve the management system of fixed assets;

- organizational aspects of the accounting of fixed assets of "Synergia" PDA by providing recommendations on the use of decision-making support systems in the accounting of fixed assets of "Synergia" PDA with the help of modern information technologies;

- organizational principles of internal control of Synergia CPC through the developed internal audit plan and program;

- methodical aspects of control of fixed assets of "Synergia" PDA through examples of application of techniques of formal, arithmetic counter-checks.

The practical value of the obtained results lies in the possibility of using them to improve the management system of fixed assets of budget institutions, which will contribute to increasing their efficiency and transparency.

Keywords: fixed assets; amortization; public sector; initial cost; residual value; wear and tear.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ	14
1.1. Визначення та класифікація основних засобів	14
1.2. Порядок визнання та оцінки основних засобів	21
1.3. Сучасні тенденції організації обліку основних засобів суб'єктів державного сектору.....	28
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ КПК «СИНЕРГІЯ».....	35
2.1 Аналіз основних показників діяльності КПК «СИНЕРГІЯ».....	35
2.2 Формування методики економічного аналізу основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ».....	41
2.3 Оцінка використання основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ».....	46
Висновки до розділу 2	56
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ КПК «СИНЕРГІЯ».....	59
3.1. Організація обліку на КПК «СИНЕРГІЯ».....	59
3.2. Порядок відображення у фінансовому обліку інформації про основні засоби	63
3.3. Використання систем підтримки прийняття рішень в обліку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» за допомогою сучасних технологій.....	74
Висновки до розділу 3.....	77
РОЗДІЛ 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	80

4.1. Характеристика аудиту в КПК «СИНЕРГІЯ».....	80
4.2. Організація аудиту основних засобів на КПК «СИНЕРГІЯ».....	85
4.3. Методика аудиту основних засобів.....	91
Висновки до розділу 4.....	101
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	104
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	112
ДОДАТКИ.....	122

ВСТУП

Облік, аналіз і аудит основних засобів є ключовими елементами фінансового менеджменту суб'єктів державного сектору. Ефективне управління основними засобами сприяє підвищенню прозорості, ефективності використання ресурсів та забезпеченню стійкого розвитку державних установ. На сучасному етапі розвитку економіки України питання обліку, аналізу й аудиту основних засобів набувають особливої актуальності у зв'язку з реформуванням державного сектору, що обумовлює необхідність вдосконалення методології та організаційних підходів до управління цими активами.

Актуальність теми зумовлена потребою в підвищенні ефективності управління основними засобами суб'єктів державного сектору, що є важливим чинником забезпечення фінансової стабільності та зменшення ризиків нерационального використання державних ресурсів. Вітчизняні та зарубіжні дослідження вказують на необхідність вдосконалення методів обліку, аналізу та аудиту основних засобів для підвищення їх ефективності та прозорості. Роботи таких учених, як П. Атамас [67], С. Бардаш та В. Краєвський [4], Т. Ларікова [23], О. Откаленко [37], Т. Кондрашова, В. Іващенко, І. Кондратюк, С. Сушко [66], С. Свірко [64, 65], А. Фаріон, Н. Хорунжак [68] та інших, розкривають теоретичні та практичні аспекти цієї проблеми. Проте, в існуючих дослідженнях недостатньо висвітлено специфіку обліку основних засобів у контексті державного сектору України.

Метою дослідження є розробка організаційних та методичних засад обліку, аналізу та аудиту основних засобів суб'єктів державного сектору, що забезпечить підвищення ефективності їх управління.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- проаналізувати сучасний стан обліку основних засобів у державному секторі;

- дослідити особливості організації і методики обліку основних засобів комунального закладу професійної (професійно-технічної освіти) «Київський професійний коледж «СИНЕРГІЯ» (КПК «СИНЕРГІЯ»);
- проаналізувати ефективність використання основних засобів на базі дослідження;
- оцінити стан внутрішнього контролю основних засобів у Київському професійному коледжі «СИНЕРГІЯ»
- дослідити організаційні та методичні аспекти аудиту основних засобів;
- розробити методичні рекомендації щодо вдосконалення обліку, аналізу та аудиту основних засобів.

Базою дослідження є комунальний заклад професійної (професійно-технічної освіти) «Київський професійний коледж «СИНЕРГІЯ».

Об'єктом дослідження є процес управління основними засобами суб'єктів державного сектору.

Предметом дослідження є організаційні та методичні засади обліку, аналізу та аудиту цих засобів.

У ході дослідження використано такі методи: аналіз літературних джерел – для дослідження економічної сутності основних засобів суб'єктів державного сектору, системний аналіз, економіко-математичне моделювання, методи статистичного аналізу, порівняльний аналіз – для оцінки ефективності використання основних засобів суб'єктами державного сектору.

Під час написання дипломної роботи були використані наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів, присвячені обліку та аналізу основних засобів, законодавчі та нормативні документи України, інструктивні матеріали, дані Держкомстату України, а також матеріали бухгалтерського обліку досліджуваної установи.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в обґрунтуванні та розробці теоретичних, методичних та організаційних

положень обліку та контролю основних засобів суб'єктів державного сектору.

Результатами дослідження, які характеризують наукову новизну кваліфікаційної роботи, є:

вдосконалено:

– методичні основи аналізу основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» через застосування показників стану, руху та ефективності використання основних засобів, їх факторний та прогнозний аналіз, що дозволить мати доречну інформацію для управління основними засобами суб'єкта державного сектору;

– організаційні аспекти аналізу основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» через розробку шляхів вдосконалення системи управління основними засобами;

– організаційні аспекти бухгалтерського обліку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» через надання рекомендацій щодо використання систем підтримки прийняття рішень в обліку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» за допомогою сучасних інформаційних технологій;

- організаційні засади внутрішнього контролю КПК «СИНЕРГІЯ» через розроблені план та програму внутрішнього аудиту;

- методичні аспекти контролю основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» через приклади застосування прийомів формальної, арифметичної зустрічної перевірок.

Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення системи управління основними засобами бюджетних установ, що сприятиме підвищенню їх ефективності та прозорості.

Апробація досліджень здобувача. Основні положення кваліфікаційної роботи знайшли своє відображення у публікаціях:

1. Радіонова Н. Й., Чучкевич Д. Ю. Дослідження впливу міжнародних стандартів на трансформацію обліку основних засобів підприємств.

Ефективна економіка. 2024. No 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.33>

2. Чучкевич Д.Ю., Радіонова Н.Й. Проблематика обліку основних засобів у сучасних економічних умовах. Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів (29 березня 2024 р., м. Київ). К. : КНУТД, 2024. С.378-380.

3. Чучкевич Д. Ю. Організація аудиту основних засобів. "Світ наукових досліджень. Випуск 9": матеріали міжнародної наукової інтернет-конференції з економіки, інформаційних систем і технологій, психології та педагогіки. Тернопіль, 2022. С.52-54.

4. Chuchkevych D., Pylypenko O., Bunda O. Audit of fixed assets of the enterprise: organizational and methodological aspect. Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості: Матеріали III Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (17 листопада 2022 р., м. Київ). К. : КНУТД, 2022. Т. 2. С.17-23.

Отримані результати можуть бути використані Київським професійним коледжем «СИНЕРГІЯ» для покращення обліку, аналізу та контролю основних засобів.

Структура кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 117 сторінок друкованого тексту. Робота містить 22 таблиці, 4 рисунка, 28 додатків. Список використаних джерел налічує 69 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

1.1. Визначення та класифікація основних засобів

Активи бюджетної установи складається з економічних ресурсів у різних формах, що використовуються в процесі господарської діяльності. Вони постачаються для конкретних цілей, відповідно до місії установи. Активи повинні відповідати функціональній спрямованості бюджетної установи та обсягу її діяльності, саме відповідно до цього вони становитимуть для бюджетних установ певну вартість, яка буде використана в наступних періодах.

Активи бюджетних установ поділяються на нефінансові і фінансові. Основні засоби, займають основну частину нефінансових активів суб'єктів державного сектору. Слід зауважити, що, незважаючи на досить широке термінологічне поле, представлене в НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності», характеристика поняття «нефінансові активи» відсутня. Нефінансові активи суб'єктів сектора загального державного управління – це економічні ресурси нефінансового характеру, контрольовані суб'єктом бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому. До їхнього складу входять основні засоби, нематеріальні активи, запаси, готова продукція, незавершені капітальні інвестиції, інші нефінансові активи [1, с. 25].

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби суб'єктів, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності регламентується НП(С)БОДС 121 «Основні засоби».

Для розкриття економічної сутності основних засобів необхідно дослідити визначення цього терміну з різних джерел та здійснити їх критичну оцінку. Є кілька підходів до трактування сутності основних засобів:

1. Відповідно до точок зору вчених: Крупка М. І., Островерх П. І., Реверчук С. В. [22], Гетьман О. О. [9], основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у виробництві тривалий час (більше 365 днів) при цьому зберігають початкову фізичну (натуральну) форму та переносять свою вартість на продукт частинами, в міру зносу (шляхом амортизаційних відрахувань).

2. За підходом Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року та вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним та моральним зносом [41].

3. Трактування Податкового кодексу України [40], Інструкції з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ [18]: основні засоби - це матеріальні активи, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності, вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

4. Підхід Національних стандартів: відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» [34]: основні засоби – матеріальні активи, які утримуються для використання у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або

задоволення потреб суб'єкта бухгалтерського обліку в державному секторі або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року.

Заслуговує уваги уточнене визначення авторами Дворник (Пишолка) І.В., Собкова Г.В.: основні засоби – це матеріальні активи, які утримуються бюджетними установами з метою матеріально-технічного забезпечення наукових досліджень, виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції для досягнення поставлених цілей та/або задоволення потреб, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), зберігають початкову фізичну (натуральну) форму та переносять свою вартість на виготовлений продукт частинами, в міру зносу (шляхом амортизаційних відрахувань) [13].

Проведені дослідження дозволяють зробити висновок, що питання уточнення термінології поняття «основні засоби» є дискусійним і досить актуальним. І до цього часу немає єдиного визначення, яке б точно, об'єктивно й у повній мірі висвітлювало їх сутність. Більшість мають спільний базовий зміст: сферу та строк використання, матеріальну форму, зазначається зменшення вартості в процесі нарахування фізичного та морального зносу. Це є позитивними факторами, що об'єктивно характеризують основні засоби.

Облік основних засобів суб'єктів державного сектору відповідно до ст. 56 Бюджетного кодексу України [6] регламентується національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі (далі НП(С)БОДС) 121 «Основні засоби» [34], також існує Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку у державному секторі (далі МСБОДС) 17 «Основні засоби» [27], який поки не застосовують суб'єкти державного сектору України, але до положень якого наближається національний стандарт обліку основних засобів. У суб'єктів приватного сектору цю роль виконують Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (далі НП(С)БО) 7

«Основні засоби» [11] та Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (далі МСБО) 16 «Основні засоби» [28].

Порівняємо визначення національних та міжнародних стандартів державного сектору щодо поняття «основні засоби» (табл. 1).

Таблиця 1.1

Поняття «основні засоби» у міжнародних і національних стандартах обліку

НП(С)БОДС 121 [34]	МСБОДС 17 [27]	НП(С)БО 7 [41]	МСБО 16 [27]
Основними засобами є:			
Матеріальні активи, які утримують для використання їх у виробництві чи діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та (або) задоволення потреб суб'єкта. здавання в оренду і за очікуванням використовуються більше одного року	Матеріальні активи, які: утримують для суб'єкт для використання у виробництві або постачанні товарів, наданні послуг, для надання в оренду або для адміністративних цілей; за очікуванням використовуватимуть, більше одного звітного періоду	Матеріальні активи, що утримують для використання у виробництві або постачанні товарів, наданні послуг, здаванні в оренду або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)	Матеріальні об'єкти, які: утримують для використання у виробництві або постачанні товарів, наданні послуг, для надання в оренду або для адміністративних цілей; за очікуванням використовуватимуть більше одного періоду

Визначення поняття «основні засоби» у національних та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку практично аналогічні: у якості об'єкту виступають матеріальні активи, які використовують у процесі виробництва товарів чи наданні послуг, наданні в оренду, задоволенні потреб суб'єкта господарювання. Проте існують деякі уточнення, які необхідно виділити, якщо розглядати саме процес утримання основних засобів у НП(С)БО 7 – виокремлюють здійснення соціально-культурних функцій, адміністративні функції наявні у МСБОДС 17, НП(С)БО 7, МСБО 16.

У Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» вказано, що необоротні активи — всі активи, що не є оборотними. У свою чергу оборотні активи — гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Гудзь Н. В. наводить таке визначення необоротних активів — «це матеріальні, нематеріальні та фінансові ресурси, призначені для реалізації чи використання протягом терміну, що більший ніж 12 місяців чи операційний цикл» [11]. Автор наводить ряд критерій щодо визнання необоротних активів, вказуючи, що ці критерії використовуються для визнання будь-яких інших активів: — існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням об'єкта: у виробництві товарів чи наданні послуг, призначених для реалізації підприємством; для обміну на інші активи; для погашення заборгованості; для поділу між власниками; — його вартість може бути достовірно визначена [11]. На нашу думку, основним критерієм визначення складової «необоротний» є саме строк корисного використання активу, що впливає із визначення категорії «основні засоби», наведеного у Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».

Отже, основні засоби — матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Згідно із нормами цього ж положення, строк корисного використання (експлуатації) — очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством/установою або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством/ установою обсяг продукції (робіт,

послуг) [32]. Також варто зазначити, що критерієм для віднесення активу до складу необоротних є те, що вказані активи неодноразово беруть участь у процесі виробництва. Отже, в економічній літературі [11] виділяють матеріальні, нематеріальні та фінансові (монетарні та немонетарні) необоротні активи. Матеріальні необоротні активи — це активи, які мають матеріальну форму, наприклад, основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції в матеріальні активи, довгострокові біологічні активи.

Основні засоби можна згрупувати за їх функціональним призначенням, за галузевою ознакою, за використанням, за ознакою належності, за натурально-матеріальним складом (табл. 1.2)

Таблиця 1.2

Класифікація основних засобів

Ознаки	Групи
За функціональним призначенням	Виробничі Невиробничі
За галузевою ознакою	Промисловість Сільського господарства Транспорту Торгівлі
За належністю	Власні Орендовані
За ступенем використання	Діючі Недіючі
За натурально-матеріальним складом	Земельні ділянки, будинки, споруди та передавальні пристрої Машини й пристрої Транспортні засоби Прилади, інвентар Багатолітні насадження Інші необоротні матеріальні активи

За використанням основні засоби поділяють на діючі (усі основні засоби, що використовуються у господарстві), недіючі (ті, що не використовуються у даний період часу у зв'язку з тимчасовою консервацією установи, запасні (різне устаткування, що знаходиться в резерві й призначена для зміни об'єктів основних засобів, що вибули або ремонтуються) [7].

Істотне значення в обліку основних засобів має розподіл їх за ознакою належності на власні й орендовані. Власні засоби можуть складатися внесеного капіталу, додаткового капіталу з відповідних джерел, цільового фінансування і цільових надходжень. Орендовані основні засоби показуються у балансі орендодавця, тим самим виключається можливість подвійного обліку одних і тих самих засобів.

Основні засоби класифікуються за такими групами:

1. Основні засоби:

1.1. Земельні ділянки.

1.2. Капітальні витрати на поліпшення земель.

1.3. Будинки, споруди та передавальні пристрої, активи інфраструктури.

1.4. Машини та обладнання.

1.5. Транспортні засоби.

1.6. Інструменти, прилади, інвентар.

1.7. Тварини, багаторічні насадження та плодоносні рослини.

1.8. Інші основні засоби.

2. Інші необоротні матеріальні активи включають:

2.1. Музейні фонди.

2.2. Бібліотечні фонди.

2.3. Малоцінні необоротні матеріальні активи.

2.4. Білизна, постільні речі, одяг та взуття.

2.5. Природні ресурси.

2.6. Інвентарну тару.

2.7. Необоротні матеріальні активи спеціального призначення.

Бухгалтерський облік організується відповідно до типових класифікацій основних засобів, які призначені для встановлення єдиного їх групування в обліку.

1.2. Порядок визнання та оцінки основних засобів

Інформація про наявність засобів праці та постійний контроль за їх ефективним використанням є важливими для управління діяльністю будь-якої установи чи організації. Для цього необхідно мати добре організований облік. Основою обліку основних засобів є порядок їх визнання та оцінки. Важливим аспектом економічно обґрунтованого визначення порядку визнання основних засобів є їх вартісна оцінка. Методи оцінки основних засобів залежать від джерел їх надходження до установи чи організації. Стан і використання основних засобів є ключовими для ефективного функціонування установи, тому порядок їх визнання та оцінки має велике значення.

Критерії визнання основних засобів відповідають критеріям визнання, які застосовуються для всіх активів. Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує ймовірність того, що установа отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена [13].

Наступною умовою визнання основних засобів є можливість їх контролю установою. З визначення активів, що надано у НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», неясно, чи має контрольований об'єкт бути власністю установи чи організації, чи достатньо прав володіння та користування ним. Дослідження вітчизняної та закордонної економічної літератури дозволило уточнити концепцію контролю основних засобів, що передбачає дотримання таких умов:

- установа приймає на себе ризики, пов'язані з використанням об'єкта, які можуть варіюватися в залежності від способу надходження і призначення основних засобів;
- об'єкт, який використовується в господарській діяльності, приносить економічну вигоду;
- установа обмежує доступ інших осіб до отримання економічних вигід від використання даного об'єкта. [13].

Правильна організація бухгалтерського обліку основних засобів базується на затвердженій типовій класифікації та єдиному принципі їх оцінки. Грошова або вартісна оцінка основних засобів потрібна для планування нарахування зносу, визначення амортизаційних відрахувань та інших фінансових показників.

Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість об'єкта основних засобів складається з таких витрат:

- суми, що сплачують за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та інші платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням основних засобів;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються);
- витрати зі страхування ризиків, доставки основних засобів;
- витрати на установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони будуть придатні до використання [8].

Первісна вартість об'єктів основних засобів, зобов'язання за які визначені загальною сумою, визначається розподілом цієї суми пропорційно до справедливої вартості окремого об'єкта основних засобів [8].

Первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання [34].

Первісною вартістю основних засобів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визначається погоджена засновниками (учасниками) установи їх справедлива вартість [34].

Первісна вартість об'єкта основних засобів, переданого в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт, дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта основних засобів, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну [34].

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта [8].

Первісна вартість основних засобів зменшується у зв'язку з частковою ліквідацією об'єкта основних засобів. Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані, а також для одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат [66].

У певних випадках організації проводять переоцінку об'єктів і визначають переоцінену вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Установа переоцінює об'єкт основних засобів, якщо його залишкова вартість значно (більш, ніж на 10 відсотків) відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт. Переоцінена первісна вартість та сума зносу об'єкта основних засобів визначається множенням відповідно первісної вартості і суми зносу об'єкта основних засобів на індекс переоцінки [34]. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який

переоцінюється, на його залишкову вартість. Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів дорівнює нулю, то його переоцінена залишкова вартість визначається додаванням справедливої вартості цього об'єкта до його первісної (переоціненої) вартості без зміни суми зносу об'єкта. Відомості про зміни первісної вартості та суми зносу основних засобів заносяться до реєстрів аналітичного обліку [34].

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів включається до складу додаткового капіталу, а сума уцінки – до складу витрат, крім випадків, визначених законодавством.

У процесі експлуатації основні засоби втрачають свої технічні властивості і якості - зношуються.

Суб'єкт державного сектору самостійно обирає метод амортизації основних засобів (далі – ОЗ), інших необоротних матеріальних активів (далі – ІНМА) та нематеріальних активів (далі – НА) з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигід від його використання та може переглянути його в разі зміни такого способу (п. 28 НП(С)БОДС 121, п. 27 НП(С)БОДС 122). Обрані методи амортизації для різних груп ОЗ, ІНМА та НА фіксуються в наказі про облікову політику (п. 2.1 розд. II Методичних рекомендацій, затверджених наказом Мінфіну від 27.06.2013 № 635).

Метод розрахунку амортизації викладено в п. 8 НП(С)БОДС 121 (таблиця 1.3.).

Отже, ключовим аспектом правильного обліку основних засобів є їх оцінка, яка включає первісну, справедливу, залишкову та переоцінену вартість. Метод амортизації основних засобів обирається установою самостійно, залежно від умов отримання майбутніх економічних вигід.

Таблиця 1.3

Метод нарахування амортизації основних засобів

з/п	Метод нарахування амортизації	Формула для обчислення амортизації	Пояснення	Переваги	Недоліки
	Прямолінійний	$A_{річ} = AB : СКВ; A_{міс} = A_{річ} : 12$ міс	A _{річ} – річна сума амортизаційних відрахувань; A _{міс} – сума щомісячної амортизації; AB – вартість об'єкта ОЗ, що амортизується; СКВ – строк корисного використання об'єкта ОЗ (роки)	1.Простота розрахунку місячної суми амортизації. 2.Рівномірний розподіл витрат на амортизацію протягом усього СКВ об'єкта ОЗ. 3. Можна обійтися без установлення ліквідаційної вартості (далі – ЛВ) об'єкта	Цей метод не враховує, що найбільші вигоди від експлуатації об'єкта ОЗ і мінімальні затрати на його ремонт припадають на перші роки його експлуатації

Іншою важливою умовою правильного обліку основних засобів є визначення об'єктів основних засобів. З набуттям чинності НП(С)БОДС 121 установи та організації можуть виділяти окремі частини основних засобів як самостійні об'єкти обліку, якщо термін їх корисного використання різний. Однак на практиці такий підхід не застосовується, і інвентарними об'єктами часто визнаються комплекси основних засобів.

Це спричиняє наступні проблеми:

- Віднесення об'єкта до певної класифікаційної групи є умовним.
- Контроль за збереженням майна військової адміністрації є недостатнім.
- Надходження та вибуття окремих частин об'єкта розглядаються як ремонт, а не рух, що ускладнює облік.
- Відсутня точна інформація про ступінь зношеності об'єкта.

Щоб усунути ці недоліки, необхідна оптимальна деталізація об'єктів основних засобів. Характеристиками інвентарного об'єкта мають бути однакові терміни експлуатації та функціональне призначення його частин.

Визначення загального розміру, складу і структури основних засобів, а також амортизаційних відрахувань та інших показників ефективності діяльності військової адміністрації значною мірою залежить від оцінки основних засобів.

За необхідності визначення справедливої вартості необоротних активів залучаються сторонні експерти з ліцензією на проведення оцінки. Справедлива вартість будівель та споруд визначається виключно ліцензованими експертними організаціями. У більшості випадків справедлива вартість основних засобів відповідає їх ринковій вартості.

На основі перевірки відповідності залишкової вартості справедливій вартості необоротних активів, ми пропонуємо складати Відомість відповідності залишкової вартості основних засобів (нематеріальних активів) їх справедливій вартості.

Проте, зараз існують дві первісні вартості: облікова та ринкова. Облікова вартість формується у Київському професійному коледжі «СИНЕРГІЯ», яка реалізує основні засоби, тоді як ринкова є договірною ціною при купівлі-продажу основних засобів. Інформацію про ринкову вартість основних засобів можна отримати від заводів-виробників, з періодичних видань, на ринку, або у міському відділі цін. Крім того, ці джерела надають інформацію про вартість нових основних засобів.

Об'єкти, що знаходяться на балансі, зазвичай вже зношені, тому визначення їх справедливої вартості може бути проблематичним. У таких випадках доцільно використовувати методики, які застосовують експерти-оцінювачі.

Відповідно до чинного законодавства, КПК «СИНЕРГІЯ» повинна переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо його залишкова вартість значно (понад 10%) відрізняється від справедливої вартості на дату складання балансу. У разі переоцінки одного об'єкта основних засобів необхідно одночасно переоцінити всі об'єкти тієї ж групи основних засобів

(об'єкти, однотипні за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання), до якої належить об'єкт, що переоцінюється.

Процес переоцінки у Київському професійному коледжі «СИНЕРГІЯ» проходить у такій послідовності:

- проведення інвентаризації інвентаризаційною комісією;
- підготовка бланків акту переоцінки;
- заповнення бухгалтерією відомостей про об'єкт переоцінки;
- визначення справедливої вартості активу оціночною комісією та передача акту до бухгалтерії;
- розрахунок бухгалтерією змін у вартості майна;
- здійснення бухгалтерією облікових записів.

Наочно схему розрахунку переоцінки основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» наведено на рис. 1.1.

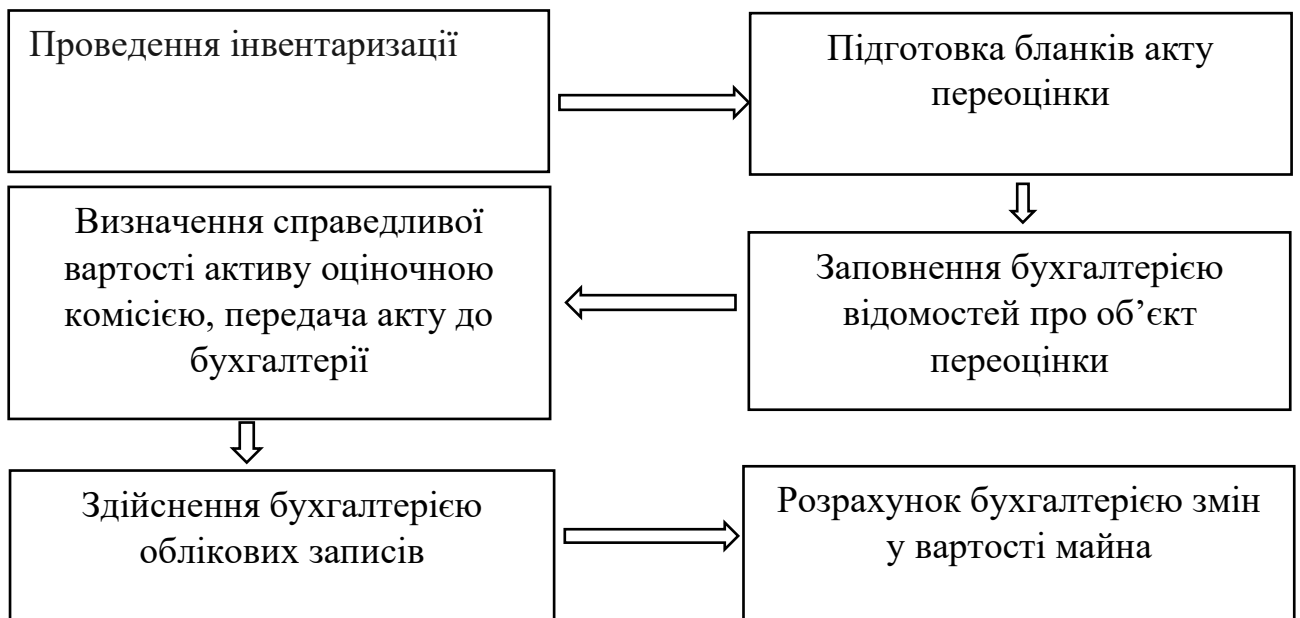

Рис. 1.1. Порядок переоцінки об'єктів основних засобів

Варто зазначити, що оскільки переоцінка проводиться індивідуально для кожного об'єкта основних засобів, для оперативного обліку розрахованих сум зручно створити картку, яка зберігатиметься разом з інвентарною карткою. Переоцінку слід проводити регулярно, щоб залишкова

вартість об'єктів основних засобів незначно відрізнялася від їх справедливої вартості на дату балансу.

Таким чином, запровадження цих заходів підвищить ефективність використання основних засобів і позитивно вплине на організацію їх обліку. Використовуючи запропоновані документи, можна отримати всю необхідну інформацію про вартість об'єкта до і після проведення переоцінки.

1.3. Сучасні тенденції обліку основних засобів суб'єктів державного сектору

Облік і контроль основних засобів суб'єктів державного сектору регламентується нормативно-правовими актами різного рівня (табл. 1.4).

Наприкінці 2023 року Міністерством фінансів України підготовлено певні оновлення, які стосуються обліку основних засобів. Йдеться про накази МФУ «Про затвердження Змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» від 03.10.2022 р. № 312 та «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 03 жовтня 2022 року № 312» від 21.10.2022 р. № 341, які набрали чинності 01.01.2023 р. і внесли зміни до НП(С)БОДС 121

Коментовані накази стали ще одним кроком назустріч міжнародним стандартам бухобліку в держсекторі. Свідченням цього є, зокрема, те, що в групу ОЗ «Будинки, споруди та передавальні пристрої» додали категорію «активи інфраструктури» (п.п. 3.1.3 розд. II НП(С)БОДС 121).

Чіткого нормативного визначення цієї категорії немає ані в національному законодавстві, ані в МСБОДС. Але відповідно до параграфу 21 МСБОДС 17 «Основні засоби» зазвичай ці активи мають такі характеристики:

Таблиця 1.4

Огляд нормативно-правової бази обліку та контролю основних засобів
суб'єктів державного сектору

№	Нормативно-правовий акт	№ та дата	Коротка характеристика
1	2	3	4
1	Конституція України	№254к/96-ВР від 28.06.96 р.	Визначає основу дії всіх нормативно-правових актів України
2	Цивільний кодекс України	Постанова ВР України № 435-IV від 16.01.2003 р	Регламентує цивільні право-відносини суб'єктів господарювання
3	Бюджетний кодекс України	Постанова ВР України № 2456-VI від 08.07.2010	Визначає засади формування кошторисів розпорядників бюджетних коштів, їх виконання, контролю за їх виконанням
4	Податковий кодекс України	№2755-VI від 02.12.2010 р.	Визначає мінімально допустимі строки корисного використання основних засобів
5	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	від 16.07.99 р. № 996-XIV	Регламентує правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності
6	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»	Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202	Визначає методологічні засади класифікації, оцінки, визнання та обліку основних засобів у державному секторі
7	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів в державному секторі	Наказ Міністерства фінансів України № 11 від 23.01.2015 року	Деталізують питання методики бухгалтерського обліку основних засобів у державному секторі
8	План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі	Наказ Мінфіну від 31.12.2013 р. № 1203	Встановлює перелік рахунків для бухгалтерського обліку основних засобів
9	Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі	Наказ Міністерства фінансів України 29 грудня 2015 року №1219	Встановлює порядок застосування рахунків для бухгалтерського обліку основних засобів у державному секторі
10	Порядок проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами	Постанова КМУ від 20.04.2006 № 550	Визначає порядок проведення інспектування, у т.ч. в частині обліку основних засобів суб'єктів державного сектору

- це частина системи або мережі;
- вони мають спеціалізований характер і не мають альтернативного використання;
- вони нерухомі;
- щодо них можуть бути вимоги з утилізації.

Як приклади активів інфраструктури в МСБОДС 17 «Основні засоби» наводяться дороги, системи каналізації, системи водопостачання та електропостачання, мережі зв'язку.

Відповідно до п.п. 1.1 Методичних рекомендацій з обліку ОЗ, у підгрупі 4 групи «Будинки, споруди та передавальні пристрої» обліковували і раніше лінії електропередач, трансмісії та трубопроводи з усіма проміжними пристроями, необхідними для трансформації (перетворення) і передачі енергії та для переміщення трубопроводами рідких та газоподібних речовин до споживача, кабельні та повітряні лінії зв'язку тощо. Тож, революційних зміни тут нема, принципово нових активів на однойменному субрахунку 1013 з'явитися не повинно. Але оскільки введено незвичне для багатьох поняття, що могло стати приводом для сумнівів, ми повинні були проінформувати про це.

Дані накази певним чином відкоригували порядок обліку основних засобів, отриманих у результаті обміну на інший актив. Зокрема, тепер слід оприбутковувати новий об'єкт ОЗ, отриманий у результаті обміну, за справедливою вартістю (абз. 6 п. 4, п. 10 розд. II НП(С)БОДС 121). Раніше ця норма передбачала визнавати такі активи за залишковою вартістю переданого об'єкта. Але, відповідно до ч. 6 ст. 45 Бюджетного кодексу України, заборонено проводити розрахунки з бюджетом у негрошовій формі, у тому числі шляхом взаємозаліку, застосування векселів, бартерних операцій та зарахування зустрічних платіжних вимог у фінансових установах, за винятком операцій, пов'язаних з державним боргом, та випадків, передбачених законом про Державний бюджет України.

Таким чином, зараз важко навести приклад, коли бюджетна установа може отримати об'єкт ОЗ у результаті обміну на інший актив.

Переоцінка основних засобів у бюджетних установах проводиться завжди індексним методом. Так, відповідно до п. 5 розд. III НП(С)БОДС 121, щоб привести залишкову вартість об'єкта ОЗ до рівня його справедливої вартості, первісну вартість та суму зносу об'єкта множать на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість.

При цьому в абз. 2 п. 5 розд. III НП(С)БОДС 121 був передбачений виняток щодо проведення переоцінки для об'єктів, в яких залишкова вартість дорівнює нулю. Це було необхідно тому, що на нуль не ділять, відповідно, неможливо визначити індекс для таких об'єктів.

Зараз такий виняток відсутній у НП(С)БОДС 121. Тому варто не допускати ситуацій, коли залишкова вартість дорівнює нулю. Для цього варто:

- по-перше, регулярно тестувати необхідність проведення переоцінки, поки ще повністю об'єкт не амортизовано. Якщо залишкова вартість відхиляється від справедливої суттєво, об'єкт одразу слід переоцінити і дотягнути його залишкову вартість до рівня справедливої (абз. 2 п. 3 розд. III НП(С)БОДС 121);

- по-друге, визначити ліквідаційну вартість. Вона не підлягає амортизації, тобто є своєрідним буфером, що не дозволяє залишковій спуститися до нуля.

Щодо амортизації, введено норму, якою передбачено не нараховувати амортизацію на об'єкти, які знаходяться в районах проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану (абз. 1 п. 3 розд. IV НП(С)БОДС 121). Тобто тут ідеться не про окуповані території, а про ті, які не захоплені на поточний момент, але належать до «сірої» зони, перебувають під постійними обстрілами, на лінії розмежування — там де ведуться бої. Хоча фактично ця територія вважається підконтрольною, але нормально

експлуатувати об'єкти, які там розташовані, неможливо. Зазвичай навіть небезпечно бути в таких районах. Тож так само, як і окуповані ОЗ, ці об'єкти не підлягають амортизації.

Уточнено порядок відображення амортизації на рахунках бухобліку (п. 9 розд. IV НП(С)БОДС 121). Втім, у більшості випадків все як було, так і залишається. Нарахована амортизація відображається збільшенням суми зносу ОЗ та витрат. Але передбачили один виняток: коли об'єкт основних засобів використовується для створення нового активу, то витрати відображати не треба. Натомість сума нарахованої амортизації включається до собівартості/балансової вартості такого нового активу. Цей підхід цілком узгоджується з правилами формування первісної вартості активу, створеного своїми силами, які передбачені НП(С)БОДС 121, НП(С)БОДС 122, НП(С)БОДС 123.

Цими наказами також визначена необхідність перегляду на кінець звітного року в разі зміни очікуваних економічних вигід від використання об'єкта основних засобів таких бухгалтерських оцінок:

- строк корисного використання;
- ліквідаційна вартість.

Амортизація об'єкта основних засобів нараховується з урахуванням нового строку корисного використання та ліквідаційної вартості, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання та/або ліквідаційної вартості.

Відповідно до НП(С)БОДС 135, зміна строку корисного використання та зміна ліквідаційної вартості об'єкта основних засобів відображаються як зміни облікових оцінок.

Висновки до розділу 1

Проведені дослідження дозволяють зробити висновок, що питання уточнення термінології поняття «основні засоби» є дискусійним і досить

актуальним. І до цього часу немає єдиного визначення, яке б точно, об'єктивно й у повній мірі висвітлювало їх сутність. Більшість мають спільний базовий зміст: сферу та строк використання, матеріальну форму, зазначається зменшення вартості в процесі нарахування фізичного та морального зносу. Це є позитивними факторами, що об'єктивно характеризують основні засоби.

Визначення поняття «основні засоби» у національних та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку практично аналогічні: у якості об'єкту виступають матеріальні активи, які використовують у процесі виробництва товарів чи наданні послуг, наданні в оренду, задоволенні потреб суб'єкта господарювання. Проте існують деякі уточнення, які необхідно виділити, якщо розглядати саме процес утримання основних засобів у НП(С)БО 7 – виокремлюють здійснення соціально-культурних функцій, адміністративні функції наявні у МСБОДС 17, НП(С)БО 7, МСБО 16.

За використанням основні засоби поділяють на діючі (усі основні засоби, що використовуються у господарстві), недіючі (ті, що не використовуються у даний період часу у зв'язку з тимчасовою консервацією установи, запасні (різне устаткування, що знаходиться в резерві й призначена для зміни об'єктів основних засобів, що вибули або ремонтуються) [6]. Істотне значення в обліку основних засобів має розподіл їх за ознакою належності на власні й орендовані.

Бухгалтерський облік організовується відповідно до типових класифікацій основних засобів, які призначені для встановлення єдиного їх групування в обліку.

Критерії визнання основних засобів відповідають критеріям визнання, які застосовуються для всіх активів. Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує ймовірність того, що установа отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена

Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Наприкінці 2023 року Міністерством фінансів України підготовлено певні оновлення, які стосуються обліку основних засобів. Йдеться про накази МФУ «Про затвердження Змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» від 03.10.2022 р. № 312 та «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 03 жовтня 2022 року № 312» від 21.10.2022 р. № 341, які набрали чинності 01.01.2023 р. і внесли зміни до НП(С)БОДС 121.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ КПК «СИНЕРГІЯ»

2.1. Аналіз основних показників діяльності КПК «СИНЕРГІЯ»

Комунальний заклад професійної (професійно-технічної) освіти «Київський професійний коледж «СИНЕРГІЯ» є закладом професійної (професійно-технічної) освіти третього (вищого) рівня, що здійснює первинну професійну підготовку робітників високого рівня кваліфікації з технологічно складних, наукоємних професій за освітньо-кваліфікаційним рівнем «кваліфікований робітник», як правило з числа здобувачів освіти/випускників закладів загальної середньої освіти та підготовку за спеціальностями освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», на основі професійної (професійно-технічної) освіти, з урахуванням раніше визнаних результатів навчання.

Тип закладу – професійно-технічне училище. Засновником Закладу освіти є Київська міська рада. Власником КПК «СИНЕРГІЯ» є Київська міська рада. Заклад освіти здійснює свою діяльність на засадах неприбутковості і є бюджетною установою, що належить до сфер управління Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради.

Головним завданням КПК «СИНЕРГІЯ» є забезпечення права громадян, у тому числі осіб з особливими освітніми потребами, на здобуття професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, перепідготовку та підвищення кваліфікації з метою задоволення потреб економіки країни у кваліфікованих і конкурентоспроможних на ринку праці робітниках.

Київський професійний коледж «СИНЕРГІЯ» здійснює прийом громадян України для здобуття професій (спеціальностей) за такими освітньо-кваліфікаційними рівнями:

На освітньо-кваліфікаційний рівень – «кваліфікований робітник» на базі базової загальної середньої освіти (9 класів):

- «Маляр. Реставратор декоративно-художніх фарбувань (дизайнер)» – термін навчання до 4 років;
 - «Електромонтажник з освітлення та освітлювальних мереж. Електромонтажник з силових мереж та електроустаткування» – термін навчання до 3 років;
 - «Адміністратор. Агент з постачання» – термін навчання до 3 років;
 - «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення» – термін навчання до 3 років;
 - «Оформлювач вітрин, будівель і споруд» - термін навчання до 3 років.
- Освітньо-кваліфікаційний рівень – «фаховий молодший бакалавр»:
- «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – термін навчання до 1,8 років;
 - «Будівництво та цивільна інженерія» – термін навчання до 2 років;
 - «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» - термін навчання до 2 років.

Структура управління закладом освіти наведена на рис. 2.1.

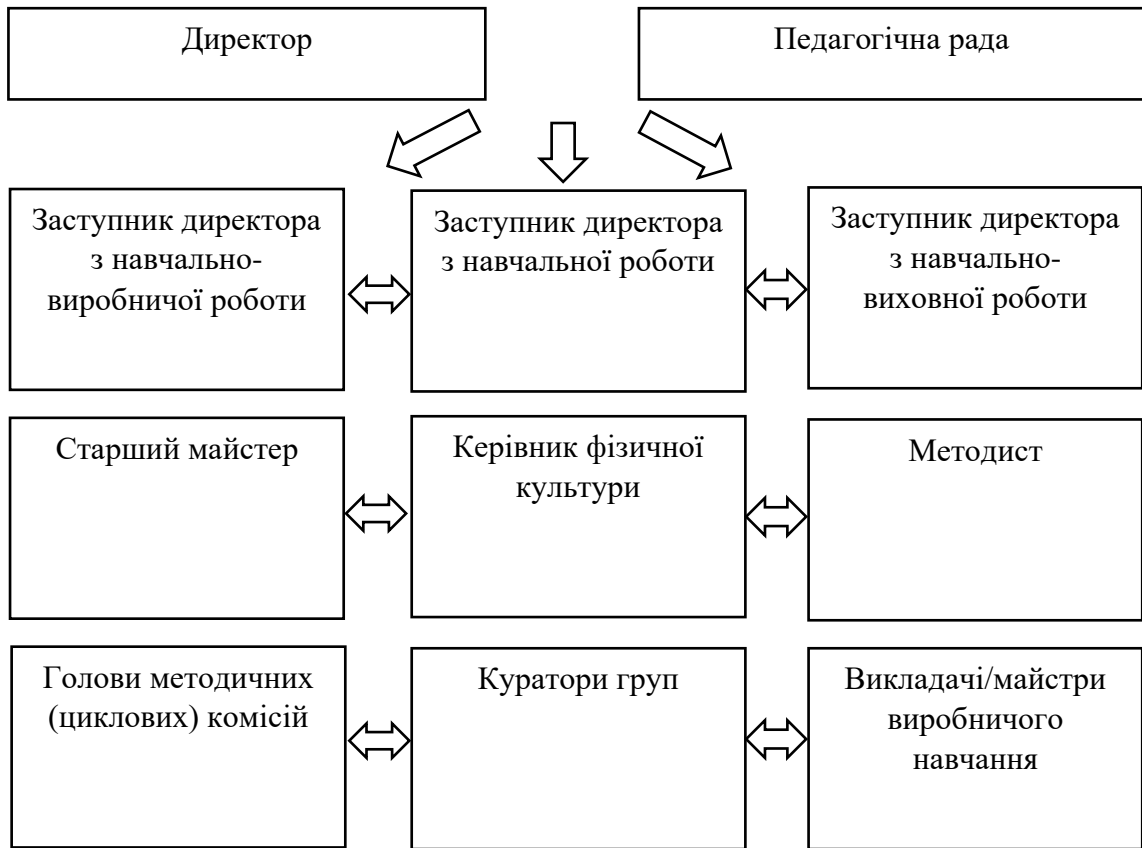

Рис. 2.1. Структура управління закладом освіти

Спостерігається тенденція до незначного скорочення як кількості таких закладів освіти, так і їх контингенту.

Дані про контингент КПК «СИНЕРГІЯ» наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Контингент здобувачів освіти КПК «СИНЕРГІЯ» у 2023 році

Рік	Контингент на 01.01.2024 Всього здобувачів освіти	Прийом (регіональне замовлення 2023)	Випуск	Відрахованих здобувачів освіти	Працевлаштування здобувачів освіти	Контингент на 01.09.2023 Всього здобувачів освіти
2023	629	234	193 156 – кваліфікованих робітників 37 – фахових молодших бакалаврів	74 I квартал – 10 II квартал – 5 III квартал – 38 IV квартал – 21	Працевлаштовано – 173 Декретна відпустка – 3 Призвані до ЗСУ – 1 За кордоном – 15 Продовжують навчання - 1	725

Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності КПК «СИНЕРГІЯ» проведемо за допомогою табл. 2.1

Таблиця 2.2

Основні техніко-економічні показники діяльності КПК «СИНЕРГІЯ» за 2021-2023 рр.

№ з/п	Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення		Темп росту	
					2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Залишкова вартість основних засобів на початок року	4627834	6812766	6133308	2184932	-679458	147,21	90,03
2	Залишкова вартість основних засобів на кінець року	6812766	6133308	7883997	-679458	1750689	90,03	128,54
3	Середньорічна вартість основних засобів	5720300	6473037	7008653	752737	535615,5	113,16	108,27
4	Залишкова вартість нематеріальних активів на початок року	1703	1703	1703	0	0	100,00	100,00
5	Залишкова вартість нематеріальних активів на кінець року	1703	1703	1703	0	0	100,00	100,00
6	Середньорічна вартість нематеріальних активів	1703	1703	1703	0	0	100,00	100,00
7	Доходи	41840406	41537255	47266714	-303151	5729459	99,28	113,79
8	Витрати	41378340	42044507	46405854	666167	4361347	101,61	110,37
9	Запаси на початок року	1325317	2159822	2152223	834505	-7599	162,97	99,65
10	Запаси на кінець року	2159822	2152223	3026116	-7599	873893	99,65	140,60
11	Середньорічна вартість запасів	1742569,5	2156023	2589170	413453	433147	123,73	120,09
12	Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	427056	1058132	1162668	631076	104536	247,77	109,88

продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
13	Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	1058132	1162668	2003356	104536	840688	109,88	172,31
14	Середньорічна вартість грошових коштів та їх еквівалентів	742594	1110400	1583012	367806	472612	149,53	142,56
15	Показник вартості основних засобів, що припадає на 1 грн доходів	0,14	0,16	0,15	0,02	-0,01	113,98	95,15
16	Показник вартості нематеріальних активів, що припадає на 1 грн доходів	0,00004	0,00004	0,00004	0,00	0,00	100,73	87,88
17	Показник вартості запасів, що припадає на 1 грн доходів	0,04	0,05	0,05	0,01	0,00	124,63	105,53
18	Власний капітал	10029673	9449902	12915172	- 579771,00	3465270,00	94,22	136,67
19	Валюта балансу	10210904	9716772	12915172	- 494132,00	3198400,00	95,16	132,92
20	Коефіцієнт незалежності	0,98225123	0,972535	1	-0,01	0,03	99,01	102,82
21	Оборотні активи	3396435	3581761	5029472	185326,00	1447711,00	105,46	140,42
22	Поточні зобов'язання	17639	11798	0	-5841,00	-11798,00	66,89	0,00
23	Коефіцієнт ліквідності	192,55	303,59	-	111,04	-	157,67	-
24	Співвідношення витрат і доходів	0,99	1,01	0,98	0,02	-0,03	102,35	96,99

Проаналізувавши основні техніко-економічні показники діяльності КПК «СИНЕРГІЯ», можна зробити наступні висновки.

На основі наведених техніко-економічних показників КПК «СИНЕРГІЯ» сформулюємо наступні висновки. Залишкова вартість основних засобів на початок року збільшилась в 2022 році на 2184932 грн (47,21%), потім відбулось зменшення в 2023 році на 679458 грн (-9,03%). Значне зростання в 2022 році може бути пов'язане з придбанням нових основних засобів або модернізацією існуючих. Зменшення в 2023 році може вказувати на амортизацію або продаж деяких активів. На кінець року

відбулось зменшення залишкової вартості в 2022 році на 679458 грн (-9,03%), потім зростання в 2023 році на 1750689 грн (28,54%). Коливання залишкової вартості свідчать про зміну політики управління основними засобами, можливо, внаслідок оптимізації активів.

Залишкова вартість нематеріальних активів протягом трьох років залишалася незмінною (1703 грн). Стабільність цього показника може свідчити про відсутність нових інвестицій у нематеріальні активи або про те, що амортизація таких активів вже завершилася.

Доходи зменшились у 2022 році на 303 151 грн (-0,72%), в 2023 році відбулось зростання на 5 729 459 грн (13,79%). Невелике зменшення в 2022 році може бути наслідком зміни фінансування через кризові явища. Значне зростання в 2023 році свідчить про успішні заходи щодо підвищення доходів.

Витрати збільшились в 2022 році на 666 167 грн (1,61%), у 2023 році на 4 361 347 грн (10,37%). Зростання витрат може бути пов'язане з інфляцією, збільшенням витрат на матеріали або зарплати.

Відбулося різке зменшення середньорічної вартості запасів з 2021 до 2022 року на 15 269 672 грн (-87,61%). У 2023 році середньорічна вартість запасів зросла на 433 147 грн (20,09%). Зменшення в 2022 році може бути пов'язане з розпродажем накопичених запасів або зміною політики закупівлі матеріалів. Зростання в 2023 році вказує на певну стабілізацію в управлінні запасами, можливо, через зміну стратегії.

Відбулось збільшення середньорічної вартості грошових коштів у 2022 році на 367 806 грн (49,53%), і подальше зростання в 2023 році на 472 612 грн (42,56%). Зростання в 2022 році може свідчити про поліпшення фінансового стану установи, зокрема, за рахунок збільшення доходів або оптимізації витрат. Подальше зростання в 2023 році може бути результатом ефективного управління ліквідністю.

Коефіцієнт ліквідності має достатньо високі значення і становив 192,55 у 2021 році, 303,59 у 2022 році за рахунок значного перевищення оборотних

активів над поточними зобов'язаннями. У 2023 році поточні зобов'язання були відсутні в балансі установи, тому показник не розраховувався.

Співвідношення витрат і доходів у 2021 році складало 0,99, у 2022 році зросло до 1,01, а у 2023 році знизилося до 0,98. Зростання у 2022 році вказує на збільшення витрат відносно доходів, що може бути негативним сигналом. Зниження у 2023 році свідчить про покращення ефективності використання ресурсів.

2.2. Формування методики економічного аналізу основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ»

Оскільки ефективність діяльності суб'єкта господарювання значною мірою залежить від його забезпеченості засобами праці, то у сучасних економічних реаліях використання бюджетних коштів на придбання основних засобів мають важливе значення. Особливої актуальності набуває потреби в оціненні доцільності витрачання коштів на придбання основних засобів суб'єктами діяльності державного сектора. Саме тому здійснення аналізу основних засобів посідає важливе місце у встановленні ефективності їх використання та впливу на результативні показники діяльності суб'єкта господарювання.

Інформаційною основою для аналізування основних засобів суб'єктів діяльності державного сектору є: законодавчі та нормативні акти; фактографічна інформація (яка формується на підставі первинних та обліково-звітних даних) та позаоблікова інформація (внутрішні накази, аудиторські звіти, акти ревізій тощо). Значний вплив на результативність діяльності у державному секторі мають джерела отримання основних засобів: із загального чи спеціального фонду, придбані за кошти чи отримані у вигляді спонсорської допомоги чи гранту [7].

Під час аналізу основних засобів важливим є вивчення обсягу основних засобів, темпи їх зростання за відповідні періоди, співвідношення окремих

груп у загальній вартості основних засобів (їх структуру), визначення активної їх частини, причини зміни їх обсягів та структури. Наявність і рух основних засобів характеризуються в натуральному та грошовому відношенні. Такі дані дозволяють проводити аналіз основних засобів в узагальнюючому вигляді та в розрізі окремих їх видів. Саме тому на початковому етапі аналізу вивчається структура та динаміка необоротних активів бюджетної установи. При аналізі обсягу, структури та динаміки основних засобів необхідно враховувати, що різні види основних засобів беруть різну участь у процесі господарської діяльності бюджетних установ. Зазвичай, у структурі нефінансових активів найбільшу питому вагу займають основні засоби. Раціональне використання основних засобів і функціональних потужностей бюджетної установи сприяє покращанню всіх техніко-економічних показників, зокрема збільшенню обсягу діяльності, зниженню трудомісткості одиниці виконаних робіт або наданих послуг [5, с. 53].

Аналіз забезпеченості основними засобами починається з оцінки відповідності їх наявної кількості за складом і структурою нормативним потребам бюджетної установи, які визначаються, виходячи з її потужності, обсягу та функціональних особливостей діяльності [25].

Залучення показників інтенсивності руху до оцінки якісного стану основних засобів зумовлене необхідністю прискорення технічного розвитку бюджетної сфери, що вимагає збільшення темпів надходження (оновлення), вибуття та приросту основних засобів. Показники придатності й зносу вказують на необхідність прискореного оновлення основних засобів.

Аналіз якісного стану основних засобів бюджетної установи проводиться за наступними показниками:

- коефіцієнтом придатності основних засобів;
- коефіцієнтом зносу основних засобів;
- коефіцієнтом надходження необоротних активів;
- коефіцієнтом вибуття необоротних активів.

Коефіцієнт придатності основних засобів - коефіцієнт рівний відношенню залишкової вартості (первісної вартості основних засобів за вирахуванням зносу) до їх повної первісної (відновлювальної) вартості.

Коефіцієнт придатності основних засобів показує, яку частку складає їх залишкова вартість від первісної вартості за певний період і розраховується за формулою:

$$K_{\text{прид.}} = \frac{ЗВ_{\text{оз}}}{ПВ_{\text{оз}}}, \text{ де} \quad (2.1)$$

ЗВ оз- залишкова вартість основних засобів;

ПВ оз- первісна вартість основних засобів.

Коефіцієнт придатності основних засобів доцільно розглядати в динаміці. Чим вище коефіцієнт придатності, тим краще технічний стан основних засобів.

Коефіцієнт зносу основних засобів показує, наскільки амортизовані основні засоби, тобто якою мірою профінансована їхня можлива майбутня заміна по мірі зносу. Даний коефіцієнт обраховується за формулою :

$$K_{\text{зн}} = \frac{З_{\text{н}}}{ПВ_{\text{оз}}}, \text{ де} \quad (2.2)$$

Зн- сума зносу основних засобів ;

ПВ оз- первісна вартість основних засобів.

Коефіцієнт зносу основних засобів доцільно розглядати з коефіцієнтом придатності основних засобів. Незважаючи на умовність цих показників, вони мають певне аналітичне значення. Так, прийнято вважати, що значення коефіцієнта зносу більш ніж 50% (а отже, коефіцієнта придатності менш 50%) є небажаним.

Коефіцієнт надходження основних засобів характеризує частку нових видів основних засобів у загальному їхньому складі і розраховується за формулою:

$$K_{\text{Ноз}} = \text{ОЗ}_{\text{п}} / \text{ОЗ}_{\text{к}}, \text{ де} \quad (2.3)$$

$K_{\text{Ноз}}$ - коефіцієнт надходження основних засобів;

$\text{ОЗ}_{\text{п}}$ - вартість знов сформованих (намічуваних до формування)

основних засобів протягом визначеного (звітнього або планового) періоду;

OZ_k - загальна вартість усіх основних засобів на кінець розглянутого періоду.

Коефіцієнт вибуття основних засобів характеризує частку вибулих видів основних засобів (у зв'язку з фізичним і моральним зносом, а також з інших причин) у загальному їхньому складі і визначається за формулою:

$$KB_{OZ} = OZ_v / OZ_k, \text{ де} \quad (2.4)$$

KB_{OZ} - коефіцієнт вибуття основних засобів;

OZ_v - вартість вибулих (намічуваних до вибуття) видів основних засобів протягом розглянутого періоду;

OZ_k - загальна вартість усіх основних засобів на кінець розглянутого періоду [62].

На сьогодні всі бюджетні установи використовують та мають на обліку застаріле обладнання, із високим рівнем матеріального та морального зношення. Варто відмітити, що низький стан основних засобів України є незадовільною ланкою в інтеграційних процесах.

Аналіз ефективності використання основних засобів як одного з основних видів ресурсів бюджетної установи базується на загальній методиці оцінки використання ресурсів, що передбачає обчислення і аналіз показників віддачі на одиницю наданих послуг і місткості ресурсів у одиниці наданих послуг.

Показники віддачі ресурсів показує величину наданих послуг у розрахунку на 1 грн використаних ресурсів, а показники місткості показують витрати або запаси ресурсів у розрахунку на 1 грн наданих послуг.

Фондовіддача основних засобів (ФВ) визначається за формулою:

$$ФВ = O / OZ_{\text{ср}}$$

Де O – обсяг наданих послуг (робіт);

$OZ_{\text{ср}}$ – середньорічна вартість основних засобів

Фондомісткість основних засобів (ФМ) визначається за формулою:

$$ФМ = OZ_{\text{ср}} / O$$

Якщо фондвіддача зростає – головна причина економії коштів на удосконалення та розвиток основних засобів. З метою диференціювання оцінки ефективності використання основних засобів показники доцільно розраховувати за групами основних засобів. Зіставлення темпів зміни фондвіддачі за різними групами основних засобів дає можливість визначити напрями удосконалення їх структури. В 2021 році змін зазнали основні засоби, а саме вартісний критерій малоцінних необоротних матеріальних активів, ці зміни внесені до Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору, які внесені наказом № 816. З 01.01.2021 року дає можливість суб'єктам державного сектору самостійно обирати критерій для визначення малоцінних необоротних матеріальних активів.

Зростання фондвіддачі — головний чинник економії коштів на розвиток основних засобів. З метою диференціювання оцінки ефективності використання основних засобів показники доцільно розраховувати за групами основних засобів. Зіставлення темпів зміни фондвіддачі за різними групами основних засобів дає можливість визначити напрями удосконалення їх структури [2, с. 96]. Фондовіддача виражає ефективність використання основних засобів, тобто показує скільки надається послуг на одиницю основних засобів. Фондомісткість є вартістю основних засобів, яка припадає на одиницю бюджетної послуги. Оборотність основних засобів відображає віддачу активів, тобто основні засоби, які можуть бути задіяні в наданні бюджетних послуг (динаміка за порівнювані періоди) [8].

Аналіз якісного стану основних засобів бюджетної установи ґрунтується на дослідженні їх структури та відповідності основним вимогам науково-технічного прогресу в галузі. Розрізняють наступні групи показників якості основних засобів: придатності основних засобів; інтенсивності руху основних засобів; структури основних засобів.

Відповідно, аналіз динаміки і структури основних засобів проводиться за даними фінансової звітності, зокрема Балансу (форма 1-дс). Важливим

етапом є визначення питомої ваги, яку займають основні засоби серед активів установи [5].

2.3. Оцінка використання основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ»

Аналіз основних засобів бюджетної установи є одним з найважливіших чинників, що зумовлюють кінцеві результати її діяльності. Наявність та рух основних засобів характеризується в натуральному та грошовому відношенні. Такі дані дозволяють проводити аналіз основних засобів в узагальненому вигляді та в розрізі окремих їх видів. Саме тому на початковому етапі аналізу вивчається структура та динаміка нефінансових активів суб'єкта державного сектору.

Основні засоби є частиною нефінансових активів КПК «СИНЕРГІЯ». У таблиці 2.2. наведений структурно-динамічний аналіз нефінансових активів за 3 роки – 2021-2023 роки.

Таблиця 2.3

Структурно-динамічний аналіз нефінансових активів КПК «СИНЕРГІЯ» за 2021-2023 роки

№	Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
					За сумою, 2022-2021	За сумою 2023-2022	Гр., % 2022/2021	Гр., % 2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Основні засоби	6812766	6133308	7883997	-679458	1750689	90,03	128,54
	- у % до всього	75,91	74,01	72,25	-1,91	-1,76	97,49	97,63
2	Нематеріальні активи	1703	1703	1703	0	0	100,00	100,00
	- у %до всього	0,02	0,02	0,02	0,00	0,00	108,29	75,95
3	Запаси	2159822	2152223	3026116	-7599	873893	99,65	140,60
	- у %до всього	24,07	25,97	27,73	1,90	1,76	107,91	106,79
4	Разом нефінансових активів	8974291	8287234	10911816	-687057	2624582	92,34	131,67

У 2021 році загальна вартість нефінансових активів становила 8 974 291 грн. У 2022 році спостерігалось зменшення на 687 057 грн (-7,66%), до 8 287 234 грн. У 2023 році вартість зросла на 2 624 582 грн (31,67%) і становила 10 911 816 грн. Зменшення вартості нефінансових активів у 2022 році може бути наслідком списання або продажу деяких активів, а також амортизації. Значне зростання у 2023 році вказує на активну діяльність щодо оновлення та придбання нових активів, що позитивно впливає на загальний стан установи.

Структура активів свідчить про те, що основна частина ресурсів спрямована на основні засоби, що є типовим для суб'єктів державного сектору.

Зростання загальної вартості нефінансових активів у 2023 році вказує на позитивні зміни та активний розвиток установи.

У 2021 році вартість основних засобів становила 6 812 766 грн. У 2022 році спостерігалось зменшення на 679 458 грн (-9,03%), до 6 133 308 грн. У 2023 році вартість зросла на 1 750 689 грн (28,54%) і становила 7 883 997 грн.

Зменшення вартості основних засобів у 2022 році може бути пов'язане з амортизацією, списанням або продажем активів. Значне зростання в 2023 році свідчить про активну модернізацію або придбання нових основних засобів.

Вартість нематеріальних активів залишалася незмінною протягом трьох років і становила 1 703 грн. Відсутність змін у вартості нематеріальних активів може свідчити про стабільність у цій категорії, але також може вказувати на відсутність нових інвестицій у нематеріальні активи.

У 2021 році вартість запасів становила 2 159 822 грн. У 2022 році спостерігалось незначне зменшення на 7 599 грн (-0,35%), до 2 152 223 грн. У 2023 році запаси зросли на 873 893 грн (40,60%) і становили 3 026 116 грн.

Незначне зменшення запасів у 2022 році може вказувати на стабільне використання ресурсів або оптимізацію складу. Значне збільшення в 2023 році може свідчити про підготовку до збільшення виробництва або продажів.

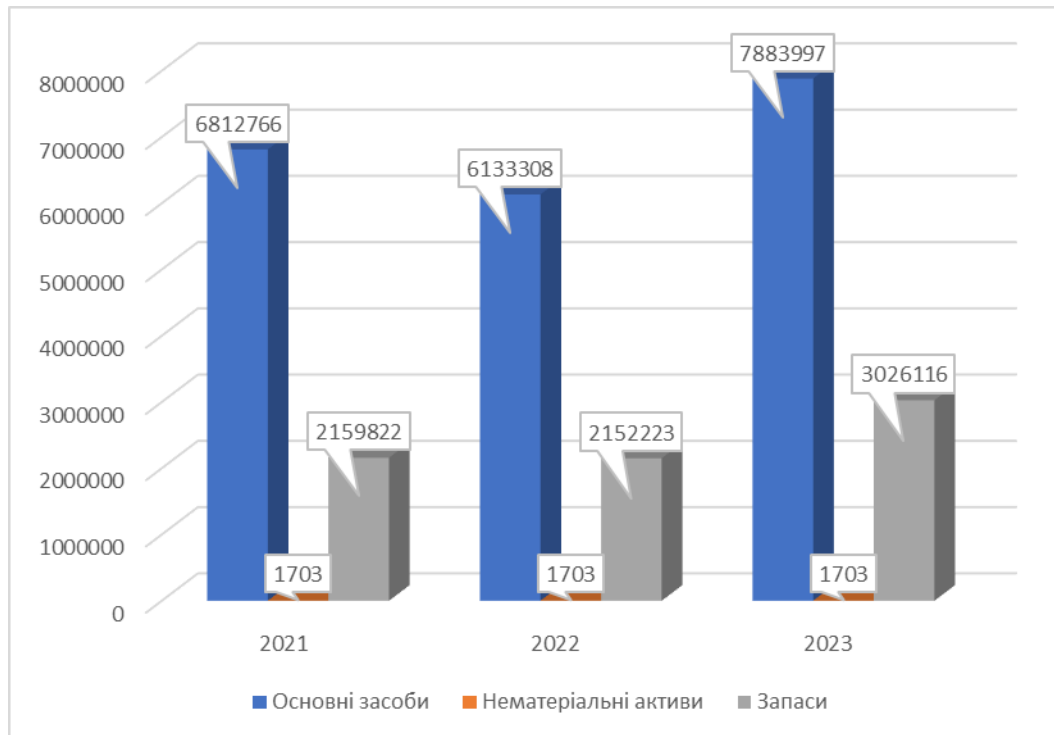

Рис. 2.2. Динаміка складових нефінансових активів КПК «СИНЕРГІЯ» у 2021-2023 роках

Проаналізуємо склад основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» у 2021-2023 роках (табл. 2.4).

Аналізуючи склад і динаміку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ», можна зробити наступні висновки. Машини та обладнання складають основну частку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ», займаючи 70,85% у 2023 році. У 2021 році їхня вартість становила 5 129 526 грн, але вже у 2022 році цей показник зменшився на 616 749 грн (-12,02%), що, ймовірно, було наслідком амортизації або списання старого обладнання. Однак у 2023 році відбулося значне зростання вартості машин та обладнання на 1 072 946 грн (23,78%), що свідчить про придбання нових або модернізацію існуючих виробничих потужностей. Це, в свою чергу, може вказувати на прагнення установи покращити технічну оснащеність освітнього процесу.

Таблиця 2.4.

Склад і динаміка основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» у 2021-2023 роках

№	Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
					За сумою, 2022-2021	За сумою 2023-2022	Тр., % 2022/2021	Тр., % 2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Будівлі, споруди та передавальні пристрої	0	0	0	0	0	-	-
	у % до всього	0	0	0	0	0	-	-
2	Машини та обладнання	512952	451277	558572	-616749	1072946	87,98	123,78
	у % до всього	75,29	73,58	70,85	-1,71	-2,73	-	-
3	Транспортні засоби	232572	168853	105134	-63719	-63719	72,60	62,26
	у % до всього	3,41	2,75	1,33	-0,66	-1,42	-	-
4	Інструменти, прилади, інвентар	272933	226654	181781	-46279	-44873	83,04	80,20
	у % до всього	4,01	3,70	2,31	-0,31	-1,39	-	-
5	Інші основні засоби	17623	14747	11870	-2876	-2877	83,68	80,49
	у % до всього	0,26	0,24	0,15	-0,02	-0,09	-	-
6	Бібліотечні фонди	118632	119166	135960	534	16794	100,45	114,09
	у % до всього	1,74	1,94	1,72	0,20	-0,22	-	-
7	Малоцінні необоротні матеріальні активи	883397	933028	1619146	49631	686118	105,62	173,54
	у % до всього	12,97	15,21	20,54	2,25	5,32	-	-
8	Білизна, постільні речі, одяг та взуття	158083	158083	244383	0	86300	100,00	154,59
	у % до всього	2,32	2,58	3,10	0,26	0,52	-	-
9	Всього залишкова вартість основних засобів	6812766	6133308	7883997	-679458	1750689	90,03	128,54

Транспортні засоби також зазнали змін у своїй динаміці. У 2021 році їхня вартість становила 232 572 грн, але у 2022 році вона знизилася на 63 719 грн (-27,40%), що, ймовірно, пов'язано з вибуттям або зменшенням потреби в транспортних засобах. У 2023 році вартість транспортних засобів продовжила знижуватися до 105 134 грн, що свідчить про подальше скорочення або, можливо, продаж частини транспорту.

Інструменти, прилади та інвентар також демонструють тенденцію до зменшення своєї вартості. У 2021 році їхня вартість становила 272933 грн,

але до 2022 року вона зменшилася на 46 279 грн (-16,96%), а в 2023 році цей показник продовжив знижуватися, досягнувши 181 781 грн. Зменшення може бути пов'язане з моральним та фізичним зносом інвентарю або з оновленням застарілих засобів на нові.

Інші основні засоби, такі як білизна, постільні речі, одяг та взуття, а також бібліотечні фонди та малоцінні необоротні матеріальні активи, також показують зміни у своїй вартості. Особливо помітне зростання спостерігається у малоцінних необоротних матеріальних активах, де їхня вартість зросла з 883 397 грн у 2021 році до 1 619 146 грн у 2023 році, що може свідчити про активні закупівлі нових матеріальних активів для підтримки освітнього процесу.

Загалом, склад і динаміка основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» свідчать про значні зміни, спрямовані на оновлення та модернізацію матеріально-технічної бази установи, що є позитивним сигналом для його подальшого розвитку.

Проведемо коефіцієнтний аналіз основних засобів, розрахувавши показники стану, руху та ефективності їх використання (табл. 2.5).

Аналіз показників стану, руху та ефективності використання основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» свідчить про наявність певних викликів, пов'язаних з обмеженими фінансовими можливостями для оновлення матеріально-технічної бази. Зниження коефіцієнта придатності з 0,57 у 2021 році до 0,51 у 2022 році, яке залишилося незмінним у 2023 році, вказує на те, що значна частина основних засобів є застарілою або потребує ремонту. Це зниження може бути обумовлене недостатнім фінансуванням на оновлення обладнання, яке є типовою проблемою для установ державного сектору.

Паралельно з цим, зростання коефіцієнта зносу з 0,43 у 2021 році до 0,49 у 2022 році і стабільність цього показника у 2023 році свідчить про те, що зношеність основних засобів стає дедалі суттєвішою проблемою, яка потребує вирішення. Це може негативно впливати на якість освітніх послуг, які надаються установою.

Таблиця 2.5.

Аналіз показників стану, руху та ефективності використання основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» у 2021-2023 роках

№	Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
					За сумою, 2022-2021	За сумою 2023-2022	Тр., % 2022/2021	Тр., % 2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Первісна вартість основних засобів на початок періоду	8620717	12019599	12142130	3398882	122531	139,43	101,02
2	Первісна вартість основних засобів на кінець періоду	12019599	12142130	15526418	122531	3384288	101,02	127,87
3	Залишкова вартість на кінець періоду	6812766	6133308	7883997	-679458	1750689	90,03	128,54
4	Залишкова вартість основних засобів (середньорічна)	5720300	6473037	7008653	752737	535616	113,16	108,27
5	Знос основних засобів	5206833	6008822	7642421	801989	1633599	115,40	127,19
6	Вартість основних засобів, що надійшли	3398882	122531	3384288	-3276351	3261757	3,61	2761,99
7	Вартість основних засобів, що вибули	0	0	0	0	0	-	-
8	Обсяг наданих послуг	41155833	41342205	46486837	186372	5144632	100,45	112,44
9	Коефіцієнт придатності (р.3/р.2)	0,57	0,51	0,51	-0,06	0,00	89,12	100,53
10	Коефіцієнт зносу (р.5/р.2)	0,43	0,49	0,49	0,06	0,00	114,24	99,46
11	Коефіцієнт надходження (р.6/р.2)	0,28	0,01	0,22	-0,27	0,21	3,57	2159,96
12	Коефіцієнт вибуття (р.7/р.1)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-
13	Фондовіддача (р.8/р.4)	7,19	6,39	6,63	-0,81	0,25	88,77	103,85
14	Фондомісткість (р.4/р.8)	0,14	0,16	0,15	0,02	-0,01	112,65	96,29

Значне зниження коефіцієнта надходження з 0,28 у 2021 році до 0,01 у 2022 році, з подальшим частковим відновленням до 0,22 у 2023 році, вказує на складнощі з фінансуванням нових інвестицій у основні засоби. Це може бути наслідком військового стану. Однак, зростання у 2023 році може свідчити про початок процесу модернізації або отримання додаткових ресурсів для оновлення обладнання.

Фондовіддача, яка знизилася з 7,19 у 2021 році до 6,39 у 2022 році, але дещо зросла до 6,63 у 2023 році, показує, що ефективність використання основних засобів дещо покращилася у 2023 році. Це може бути результатом більш ефективного використання наявних ресурсів або впровадження оптимізації в управлінні матеріально-технічною базою.

Загалом, КПК «СИНЕРГІЯ» стикається з типовими для бюджетних установ проблемами, пов'язаними із зношеністю основних засобів і обмеженими можливостями для їх оновлення. Проте, позитивні зрушення у 2023 році свідчать про початок процесу покращення ефективності використання ресурсів, що є важливим кроком у забезпеченні високої якості освітніх послуг.

Для виявлення впливу факторів на ефективність використання основних засобів застосуємо прийом ланцюгових підстановок.

Результуюча модель для аналізу фондівддачі має вигляд :

$$y = \frac{x_1}{x_2} \quad (2.4)$$

де x_1 – перший фактор впливу (обсяг наданих послуг, грн.),

x_2 – другий фактор впливу (середньорічна вартість основних засобів, грн),

y – результуючий показник (фондовіддача).

Таблиця 2.6

Факторний аналіз фондівддачі основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ»
прийомом ланцюгових підстановок у 2021-2023 рр

№ під-становки	x_1	x_2	Методика розрахунку	Розмір впливу факторів	Характер впливу факторів
1	2	3	4	5	6
“0”	41155833	5720300	7,19		-
“1”	41342205	5720300	7,23	0,03	Позитивний
“2”	41342205	6473037	6,39	-0,84	Негативний
Загальний вплив факторів				-0,81	Негативний

В результаті проведеного факторного аналізу (табл. 3.5) визначили, що вплив першого фактора x_1 (обсяг наданих послуг) на результуючий показник

у (фондовіддачу) позитивний і становить +0,03 грн/грн. Вплив другого фактора x_2 (середньорічна вартість основних засобів) є негативним і становить -0,84 грн, що спричинене зростанням середньорічної вартості основних засобів. Загальний вплив факторів -0,81 грн., який є негативним.

Таблиця 2.7

Факторний аналіз фондовіддачі основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ»
прийомом ланцюгових підстановок (2022-2023 роки)

№ під-становки	x_1	x_2	Методика розрахунку	Розмір впливу факторів	Характер впливу факторів
1	2	3	4	5	6
“0”	41342205	6473037	6,39		-
“1”	46486837	6473037	7,18	0,79	Позитивний
“2”	46486837	7008653	6,63	-0,55	Негативний
Загальний вплив факторів				0,25	Позитивний

У 2023 році вплив першого фактора x_1 (збільшення обсягу наданих послуг) на результуючий показник у (фондовіддачу) також позитивний і становить +0,79 грн/грн. Вплив другого фактора x_2 (середньорічна вартість основних засобів) є негативним і становить -0,55 грн, що спричинене зростанням середньорічної вартості основних засобів. Загальний вплив факторів позитивний і становить +0,25 грн/грн.

Для прогнозування основних тенденцій щодо основних засобів застосуємо метод рухомих середніх (табл. 2.8).

Для прогнозування основних тенденцій розвитку КПК «СИНЕРГІЯ» методом рухомих середніх використаємо середньорічні значення ключових показників за період 2021-2023 років. Метод рухомих середніх дозволяє згладити коливання даних та виділити основні тенденції.

Таблиця 2.8

Прогнозний аналіз основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ»

Показник	2021	2022 (Рухома середня)	2023 (Рухома середня)	Прогнозована тенденція
Первісна вартість основних засобів на початок періоду	8620717	10320158	12080864,5	Зростання первісної вартості основних засобів
Первісна вартість основних засобів на кінець періоду	12019599	12080864,5	13834274	
Залишкова вартість на кінець періоду	6812766	6473037	7008652,5	Можливе зростання залишкової вартості
Залишкова вартість основних засобів (середньорічна)	5720300	6096668,5	6740844,75	
Знос основних засобів	5206833	5607827,5	6825621,5	Очікуване збільшення загальної суми зносу
Вартість основних засобів, що надійшли	3398882	1760706,5	1753409,5	Зменшення темпів оновлення основних засобів
Вартість основних засобів, що вибули	0	0	0	Не очікується вибуття основних засобів
Коефіцієнт придатності	0,57	0,54	0,51	Зменшення рівня придатності основних засобів
Коефіцієнт зносу	0,43	0,46	0,49	Зростання коефіцієнта зносу основних засобів
Коефіцієнт надходження	0,28	0,15	0,11	Зменшення коефіцієнта надходження
Коефіцієнт вибуття	0	0,00	0,00	«Нульовий» рівень коефіцієнта вибуття
Фондовіддача	7,19	6,79	6,51	Зменшення фондовіддачі
Фондомісткість	0,14	0,15	0,15	Зростання фондомісткості

За результатами аналізу основних тенденцій можна зробити наступні висновки. У наступних роках очікується зростання як первісної, так і залишкової вартості основних засобів, а також зростання загальної суми нарахованого зносу. Також прослідковується тенденція щодо збільшення вартості основних засобів, що надійшли, а також відсутнє в досліджуваному періоді вибуття основних засобів. У зв'язку із виявленими тенденціями очікується зростання коефіцієнта зносу основних засобів і, відповідно,

зменшення коефіцієнта придатності; зменшення коефіцієнта надходження, «нульовий» рівень коефіцієнта вибуття, а також зменшення рівня ефективності використання основних засобів, що виявлятиметься у зменшенні фондівдачі та зростанні фондомісткості.

Для покращення ситуації з основними засобами у КПК «СИНЕРГІЯ», можна запропонувати кілька заходів. Перш за все, варто провести інвентаризацію основних засобів, що дозволить точно визначити наявні активи та їхній стан. Це допоможе виявити надлишкові або застарілі активи, які можна списати або реалізувати, що зменшить витрати на їхнє обслуговування.

Далі, необхідно оновити амортизаційну політику, зокрема, застосовувати сучасні методи амортизації, що більш точно відображають фактичний знос активів. Це дозволить покращити точність фінансової звітності та забезпечити справедливую оцінку активів.

Також варто звернути увагу на планування капітальних вкладень. Залучення інвестицій у модернізацію та оновлення основних засобів сприятиме підвищенню ефективності їхнього використання, що в свою чергу зменшить операційні витрати установи.

Запровадження системи моніторингу стану основних засобів також є важливим кроком. Це дасть можливість вчасно виявляти необхідність ремонтів або заміни обладнання, що продовжить строк експлуатації активів та зменшить ризик непередбачених витрат.

Останній, але не менш важливий аспект – підвищення кваліфікації персоналу, відповідального за управління основними засобами. Це забезпечить більш ефективне управління активами та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Таким чином, комплекс заходів, що включає інвентаризацію, оновлення амортизаційної політики, ефективне планування капітальних вкладень, впровадження системи моніторингу та підвищення кваліфікації персоналу,

може значно покращити управління основними засобами у бюджетній установі.

Висновки до розділу 2

Аналіз основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» свідчить про їх стабільний стан, що забезпечує можливість установи виконувати свої функції на належному рівні. Проте, деякі групи активів потребують модернізації, оскільки технологічний прогрес і зміни у вимогах до навчального процесу диктують необхідність удосконалення матеріально-технічної бази.

Упродовж аналізованого періоду відбулися суттєві зміни в структурі основних засобів, що свідчить про адаптацію установи до нових умов діяльності. Зокрема, спостерігається збільшення частки сучасного обладнання та технологій, що відповідає зростаючим потребам освітнього процесу. Ця зміна є позитивним сигналом, оскільки нове обладнання сприяє підвищенню якості освітніх послуг.

Значний рівень зносу основних засобів вказує на те, що значна частина активів використовувалася протягом тривалого часу, наближаючись до завершення свого експлуатаційного терміну. Це підкреслює необхідність не тільки активного оновлення основних засобів, але й перегляду амортизаційної політики для більш точного відображення реального стану активів у фінансовій звітності. Використання прискорених методів амортизації може забезпечити більш реалістичну оцінку витрат і допомогти у прийнятті управлінських рішень щодо заміни або модернізації активів.

Ефективність використання основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» є важливим аспектом, що визначає продуктивність установи. Хоча структура основних засобів зазнала позитивних змін, ефективність їх використання все ще потребує вдосконалення. Низький коефіцієнт придатності вказує на те, що частина активів не використовується на повну потужність, що може бути

обумовлено їхнім фізичним зносом або невідповідністю сучасним вимогам освітнього процесу.

Для підтримки і розвитку матеріально-технічної бази необхідно збільшувати капітальні вкладення в оновлення основних засобів. Це включає не тільки заміну застарілого обладнання, але й інвестування в нові технології, що відповідають сучасним вимогам освіти. Витрати на модернізацію основних засобів окупляться через зниження операційних витрат, підвищення ефективності використання ресурсів і, відповідно, підвищення якості освітніх послуг.

Упродовж останніх років спостерігається активне оновлення основних засобів, що є важливим кроком для підвищення конкурентоспроможності установи. Придбання нового обладнання та модернізація існуючих активів сприяє підвищенню якості навчального процесу та забезпеченню безперервності освітніх послуг. Це оновлення є ключовим фактором у зменшенні середнього віку активів і збільшенні їхньої залишкової вартості.

Динаміка руху основних засобів свідчить про активні інвестиції в придбання нових активів та списання старих. Це відображає прагнення установи підтримувати свою матеріально-технічну базу в актуальному стані, що є важливим для забезпечення високої якості освітніх послуг. Проте, для досягнення ще кращих результатів, необхідно систематично проводити моніторинг стану активів і планувати заміну застарілих основних засобів.

Високий коефіцієнт зносу основних засобів є тривожним сигналом, який свідчить про те, що значна частина активів близька до завершення свого експлуатаційного терміну. Це може призвести до зниження продуктивності та підвищення витрат на ремонт і обслуговування. Щоб уникнути цього, необхідно розробити і реалізувати план систематичного оновлення основних засобів, спрямований на заміну найбільш зношених активів.

Порівняльний аналіз показників за кілька років свідчить про поступове покращення фінансового стану установи завдяки оптимізації структури основних засобів і зниженню витрат на їх утримання. Це досягається через

оновлення матеріально-технічної бази, що сприяє зниженню коефіцієнта зносу та підвищенню залишкової вартості активів.

Для забезпечення стійкого розвитку КПК «СИНЕРГІЯ» необхідно вдосконалити систему управління основними засобами. Це включає в себе впровадження ефективних методів планування, моніторингу та контролю за станом активів, а також розробку стратегії їх оновлення. Підвищення кваліфікації персоналу, відповідального за управління основними засобами, також є важливим аспектом, який дозволить приймати більш обґрунтовані управлінські рішення щодо ефективного використання ресурсів.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ КПК «СИНЕРГІЯ»

3.1. Організація обліку на КПК «СИНЕРГІЯ»

Організація бухгалтерського обліку на КПК «СИНЕРГІЯ» здійснюється відповідно до Конституції України, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV[45], Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затвердженого постановою КМУ від 26.01.2011 р. №59 [61], Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі [34, 52, 53], Методичних рекомендацій щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 11 [26], Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженого наказом Мінфіну від 31.12.2013 р. №1203 [39].

Відповідно до Положення про організацію бухгалтерського обліку (додаток 3), встановлено основні завдання обліку:

- організація систематичного контролю за виконанням кошторису видатків;
- ведення касових і фактичних видатків окремо за кожним видом надходжень загального та спеціального фондів;
- організація обліку в розрізі кодів бюджетної класифікації;
- дотримання суворої відповідності обліку і звітності до вимог нормативних документів;
- контроль за дотриманням фінансової дисципліни, ефективного використання та збереження грошових коштів та матеріальних цінностей.

Організація ведення бухгалтерського обліку на КПК «СИНЕРГІЯ» виходить з таких умов:

- організаційно-правова форма господарювання — комунальний

заклад;

— джерело фінансування — бюджет м. Харкова;

— підпорядкованість — Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації);

— рівень розпорядника бюджетних коштів — 3-й — розпорядник бюджетних коштів;

— вид діяльності згідно з КВЕД: 85.32 — професійно-технічна освіта.

Головний бухгалтер закладу наділений правом другого підпису, який він ставить на первинних облікових документах, регістрах бухгалтерського обліку та відповідних звітах.

Організація ведення бухгалтерського обліку та звітності покладена на відділ бухгалтерського обліку на чолі з головним бухгалтером закладу, який повинен:

1. Забезпечити повноту відображення в бухгалтерському обліку усіх сфер діяльності закладу відповідно до плану рахунків.

2. Проводити відображення доходів та витрат в бухгалтерському обліку та звітності в момент їх виникнення незалежно від отримання грошових коштів або оплати.

3. Контролювати тотожність даних аналітичного обліку оборотам та залишкам на рахунках синтетичного обліку на останній календарний день кожного місяця.

4. Забезпечити виконання вимог бюджетного законодавства та раціональне використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів.

Господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку КПК «СИНЕРГІЯ» методом їх суцільного і безперервного документування. Записи в облікових регістрах проводяться на підставі первинних документів. Оформлення та подання первинних документів здійснюється відповідно до вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну від 24.05.1995 р. №88.

З метою повноти і своєчасності надходження документів до бухгалтерії затверджено Графік документообігу (додаток 3).

Формою бухгалтерського обліку закладу є меморіально-ордерна з використанням програмного комплексу М.Е.Дос та «KBS. Облік бюджетної установи». Використовується автоматизована програма «KBS. Облік бюджетної установи» для обліку записів господарських операцій в облікових регістрах із забезпеченням їх збереження на електронних носіях інформації та в паперовому вигляді. Форми меморіальних ордерів ведуться відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 08.09.2018 №755 «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових регістрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання».

Для обліку надходжень та розрахунків використовується Робочий план субрахунків бухгалтерського обліку (додаток 3), відображення активів і пасивів здійснюється в книзі «Журнал-головна» у відповідності із субрахунками, зазначеними в робочому плані рахунків і в єдиному балансі.

Відкриття аналітичних рахунків до субрахунків Робочого плану субрахунків бухгалтерського обліку, а також правила їх кодування здійснюється відповідно до Порядку відкриття аналітичних рахунків (додаток 3).

З метою подання достовірної та своєчасної інформації щодо наявності, руху, збереження, використання та вибуття матеріальних цінностей на КПК «СИНЕРГІЯ» забезпечується організація обліку основних засобів та інших необоротних активів. У бухгалтерському обліку формування інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи здійснюється відповідно до НП(С)БО 121 «Основні засоби», затвердженого наказом Мінфіну від 12.10.2010 р. №1202, та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затверджених наказом Мінфіну від 23.01.2015р. №11.

Кожному об'єкту основних засобів та інших необоротних активів

присвоюється інвентарний номер. Операції з обліку та списання основних засобів та інших необоротних активів оформлюються з використанням типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору і Порядку їх складання, затверджених наказом Мінфіну від 13.09.2016 р. №818. Основні засоби та інші необоротні активи закріплені за конкретними матеріально-відповідальними особами, з якими укладені договори про повну матеріальну відповідальність.

На КПК «СИНЕРГІЯ» утворена постійно діюча комісія зі списання матеріальних цінностей, склад якої затверджується наказом керівника навчального закладу, та надати повноваження щодо проведення списання матеріальних цінностей протягом року. Нарахування зносу на основні засоби проводиться 1 раз на рік перед складанням річної фінансової звітності.

Інвентаризація основних засобів та інших необоротних активів проводити 1 раз на рік станом на 1 жовтня поточного року перед складанням річної фінансової звітності. Витрати на придбання, створення (виготовлення) власними силами та поліпшення основних засобів, а також витрати за незакінченими та закінченими, але не зданими в експлуатацію об'єктами капітального будівництва, реконструкції та модернізації основних засобів обліковуються у складі незавершених капітальних інвестицій. Для накопичення (формування) вартості майбутнього активу (за кожним найменуванням) до моменту введення його в експлуатацію застосовується Картка обліку об'єкта необоротних активів у складі незакінчених капітальних інвестицій (додаток 4).

Придбання майна, послуг, робіт здійснюються виключно в межах річного плану, оприлюдненого у електронній системі Prozorro та на підставі Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII.

КПК «СИНЕРГІЯ» оприлюднює на єдиному вебпорталі (Єдиний веб-портал використання публічних коштів (spending.gov.ua) використання публічних коштів інформацію про платіжні транзакції на єдиному казначейському рахунку, у тому числі за операціями реєстраційних,

спеціальних та інших рахунків. Термін оприлюднення інформації — не пізніше 35 днів після закінчення звітного кварталу.

Головний бухгалтер закладу в межах бюджетного законодавства є відповідальним за:

- забезпечення дотримання встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання в установлені терміни фінансової, бюджетної та іншої звітності;

- відображення на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

- перевірки, візування документів, що є підставою для приймання та видачі товарно-матеріальних цінностей та коштів, а також розрахункових, кредитних та фінансових зобов'язань, господарських договорів;

- оформлення матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів закладу;

- подання в установленому порядку та у випадках, передбачених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», інформації центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

3.2. Порядок відображення у фінансовому обліку інформації про основні засоби

У КПК «СИНЕРГІЯ» одиницею бухгалтерського обліку основних засобів є окремий об'єкт – «закінчений пристрій із усіма пристосуваннями і приналежності до нього чи окремий конструктивно відособлений предмет, призначений для виконання визначених самостійних функцій, або

відособлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового чи різного призначення, що мають для їхнього обслуговування загальні пристосування, приналежності, керівництво і єдиний фундамент, у результаті чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - визначену роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно» [14].

Визначення об'єкта основних засобів для цілей бухгалтерського обліку важливо ще і тому, що первинні документи складаються окремо на кожен такий об'єкт (за винятком деяких випадків).

КПК «СИНЕРГІЯ» здійснює облік основних засобів за допомогою первинних документів, що фіксують усі господарські операції. Ці операції оформляються на стандартних бланках, які підписуються членами спеціальної комісії, створеної відповідно до розпорядження керівника адміністрації.

Форма ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (додаток 4) використовується для оформлення зарахування об'єктів до основних засобів, введення їх в експлуатацію, внутрішнього переміщення та передачі іншим організаціям, що не належать до структури військової адміністрації й не підпорядковані їй. Акт складається в одному примірнику спеціально створеною комісією для кожного окремого об'єкта. У випадку внутрішнього переміщення заповнюється накладна на внутрішнє переміщення основних засобів. Якщо ж йдеться про передачу іншій установі, акт складається в двох примірниках. До акту додаються розпорядження про передачу, акт технічного стану об'єкта та акт інвентаризації.

При списанні основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» складають «Акт на списання основних засобів» (ф. ОЗ-3), а при списанні групи основних засобів – «Акт списання групи основних засобів» (додаток 5).

Акт складається комісією, призначеною керівником КПК «СИНЕРГІЯ» або уповноваженою особою, у двох примірниках. Перший примірник передається до бухгалтерії, а другий залишається у відповідальній особи, яка

зберігає основні засоби. Цей другий примірник є підставою для передачі залишених запчастин на склад та матеріалів, що виникли в результаті списання.

Деталі, вузли, агрегати та інші матеріали, отримані при розбиранні і демонтажу основних засобів, що ліквідуються, оприбутковуються з визнанням іншого доходу і зарахуванням на рахунки обліку матеріальних запасів, включаючи матеріальні цінності і деталі з вмістом матеріалів, які приймаються (збираються) спеціалізованими заготівельними (переробними) підприємствами [11].

Амортизацію КПК «СИНЕРГІЯ» відображає:

- у Розрахунку амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів);
- Розрахунку амортизації інших необоротних матеріальних активів.

Ці форми розрахунків затверджені наказом Мінфіну від 13.09.2016 № 818.

Таким чином, можна зробити загальний висновок, що у КПК «СИНЕРГІЯ» первинний облік основних засобів здійснюється з використанням типових форм первинних документів, первісна вартість формується залежно від шляхів надходження об'єктів, облік ведеться у розрізі окремих об'єктів.

Аналітичний облік основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» ведеться за інвентарними об'єктами. Кожному інвентарному об'єкту присвоюють індивідуальний інвентарний номер, який наносять на об'єкт і вказують в первинних документах і реєстрах з обліку основних засобів. Облік також ведеться по видах основних засобів, місцях їх експлуатації, матеріально відповідальних особах.

Для організації обліку і забезпечення контролю за збереженістю основних засобів кожному інвентарному об'єктові, незалежно від того, знаходиться він в експлуатації або в запасі, привласнюється відповідний інвентарний номер [11]. Цей номер зберігається за об'єктом на час його

перебування у КПК «СИНЕРГІЯ». Інвентарні номери об'єктів, що вибули (безкоштовно передані), не можуть привласнюватися іншим основним засобам які надійшли у військову адміністрацію пізніше.

Аналітичний облік по кожному об'єкту основних засобів відділу бухгалтерського обліку та звітності КПК «СИНЕРГІЯ» веде в інвентарних картках. Інвентарна картка обліку основних засобів (ф. ОЗ-6) (додаток 6,7) використовується для обліку усіх видів основних засобів, а також для групового обліку однотипних об'єктів основних засобів, що прийняті в експлуатацію в одному календарному місяці і мають однакове виробничо-господарське призначення, технічну характеристику і вартість [18].

Інвентарну картку відкривають на кожен інвентарний об'єкт (групу). Якщо інвентарному об'єктові належать окремі пристрої і пристосування, що складають з ним одне ціле, у картці представляють перелік цих частин. Інвентарні картки обліку основних засобів формуються у відповідності з класифікаційними групами, тобто за субрахунками рахунку 10 [18].

Облік об'єктів основних засобів по місцю їх експлуатації (розміщення) здійснюють в оборотній відомості по матеріально-відповідальним особам, з якими укладено договір матеріальної відповідальності. Заповнені інвентарні картки реєструють в описах інвентарних карток з обліку основних засобів (ф. ОЗ-7). Інвентарні картки на основні засоби, що надійшли або вибули протягом місяця зберігають, але в окремому місці. В кінці місяця на їх підставі заповнюють Картку обліку руху основних засобів (ф. ОЗ-8).

В місцях експлуатації основних засобів для обліку кожного об'єкта за матеріально відповідальними особами ведуть інвентарний список основних засобів. Дані, що містяться в цій формі аналогічні даним інвентарних карток обліку основних засобів.

Для обліку і узагальнення інформації про наявність та рух основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» призначено активний рахунок 10 «Основні засоби».

За дебетом рахунку відображається надходження (придбаних, безоплатно отриманих) основних засобів на баланс військової адміністрації, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів [16].

За кредитом рахунку — вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів, сума уцінки основних засобів [16].

Безпосередньо у КПК «СИНЕРГІЯ» відповідно до робочого Плану рахунків рахунок 10 має такі субрахунки: 1011 «Земельні ділянки», 1013 «Будинки, споруди та передавальні пристрої», 1014 «Машини та обладнання», 1015 «Транспортні засоби», 1016 «Інструменти, прилади, інвентар», 1018 «Інші основні засоби».

Класифікація об'єктів основних засобів здійснюється на підставі Державного класифікатора України.

Для формування первісної вартості основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» використовується активний рахунок 13 «Капітальні інвестиції».

За дебетом рахунку відображають всі витрати, що понесла КПК «СИНЕРГІЯ», пов'язані з придбанням, створенням, будівництвом, а за кредитом – їх списання при введенні в експлуатацію.

Відповідно до робочого Плану рахунків рахунок 13 «Капітальні інвестиції» має такі субрахунки:

1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби»

1312 «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи».

Облік інших необоротних матеріальних активів (інструменти та прилади, оргтехніка, офісні приналежності) у КПК «СИНЕРГІЯ»

відображаються на субрахунку 1113 «Малоцінні та необоротні матеріальні активи».

Згідно затвердженої облікової політики до них відносять предмети строком використання більше року та за вартістю нижче встановленої вартісної границі в 20000 грн. Якщо первісна вартість придбаного об'єкту є більшою, то такий об'єкт необхідно віднести до рахунку 10 «Основні засоби».

На основі меморіальних ордерів та первинних документів з обліку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» розглянемо порядок їх облікового відображення.

У більшості випадків об'єкти до КПК «СИНЕРГІЯ» надходять шляхом придбання їх за кошти загального фонду у постачальників, також можливе безоплатне отримання (табл. 3.1). Варто зазначити, що процес придбання здійснюється лише одним способом: спочатку отримується товар, послуга або виконана робота, а вже потім відбувається повний розрахунок та оплата.

Таблиця 3.1

Відображення в обліку придбання основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ»

№з/п	Зміст операції	Первинний документ	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.	Регістр синтетичного обліку
			Дебет	Кредит		
1	Оприбутковано від постачальника інші необоротні матеріальні активи	Накладна	13121	62111	577151,69	Головна книга (додаток 13)
2	Введено інші необоротні матеріальні активи в експлуатацію	Акт приймання-передачі	1113	13121	577151,69	Головна книга (додаток 13)
3	Отримано безоплатно інші необоротні матеріальні активи	Акт приймання-передачі	1112	2117	33590	М/о 4 (додаток 10)
4	Відображено касові видатки	Акт приймання-передачі	2117	2313	33590	М/о 4 (додаток 10)

Найбільш поширеними шляхами вибуття основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» є списання.

У будь-якому випадку вибуття основних засобів в обліку повинні бути списані залежно від причин вибуття (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Відображення в обліку списання та переміщення основних засобів у КПК
«СИНЕРГІЯ»

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн	№ м/о
			дебет	кредит		
1	Переміщено принтер Epson між місцями зберігання	Акт приймання-передачі основних засобів (додаток 4)	1412	1412	6646	9 (додаток 12)
			1113	1113	13692	9 (додаток 12)
2	Списано стенд «Види мистецтв»	Акт списання групи основних засобів (додаток 5)	1412	1113	505	9 (додаток 12)
			8114	1412	252,5	9 (додаток 12)
3	Списано стенд «Література XX-XXI ст»	Акт списання групи основних засобів (додаток 5)	1412	1113	505	9 (додаток 12)
			8114	1412	252,5	9 (додаток 12)
4	Списано стенд «Портрети»	Акт списання групи основних засобів (додаток 5)	1412	1113	505	9 (додаток 12)
			8114	1412	252,5	9 (додаток 12)
5	Списано стенд «Реалізм»	Акт списання групи основних засобів (додаток 5)	1412	1113	505	9 (додаток 12)
			8114	1412	252,5	9 (додаток 12)

Одним із ключових аспектів організації обліку основних засобів є нарахування амортизації та проведення ремонтних робіт. На об'єкти основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» нараховується амортизація, що означає систематичний розподіл вартості необоротних активів, які амортизуються, протягом строку їх корисного використання чи експлуатації. Амортизація нараховується щомісяця протягом усього періоду використання об'єкта. Строк корисного використання визначається самостійно під час визнання активу.

Згідно з пунктом 8 НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», сума нарахованої амортизації відображається в обліку КПК «СИНЕРГІЯ» шляхом

збільшення суми витрат на діяльність і зносу основних засобів. Для нарахування амортизації використовується прямолінійний метод.

Для відображення амортизаційних відрахувань у бухгалтерському обліку використовується контрактивний регулюючий рахунок 14 «Знос необоротних активів». У робочому плані рахунків передбачений субрахунок 1411 «Знос основних засобів», на якому узагальнюється інформація про суму зносу необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби». За кредитом цього рахунку відображають суми нарахованої амортизації на об'єкти основних засобів.

Аналітичний облік зносу по субрахунку 1411 «Знос основних засобів» організується по кожному інвентарному об'єкту шляхом відображення його розміру на протязі року в інвентарній карточці.

Відомості про нарахування зносу з моменту вводу в експлуатацію об'єкту необхідні для списання розміру зносу в усіх вибуттях основних засобів.

Розмір зносу за час експлуатації фіксується в первинних документах на списання об'єктів з балансу підприємства і знаходить відображення по дебету субрахунку 1411 «Знос основних засобів» та по кредиту відповідних субрахунків рахунку 10 [18]. Недоамортизована частина вартості об'єкту при вибутті об'єкту відноситься на фактичні матеріальні витрати діяльності КПК «СИНЕРГІЯ» (табл. 3.3).

Після надходження основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» несе витрати, пов'язані з їх утриманням та експлуатацією.

Ремонт об'єктів основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» виконують:

- господарським способом, коли роботи виконуються власними силами і на нього витрачаються будівельні матеріали установи, на балансі якого ці об'єкти обліковуються, тобто КПК «СИНЕРГІЯ» не користується послугами інших організації для виконання ремонту своїх об'єктів основних засобів;

Таблиця 3.3

Відображення в обліку нарахування зносу (амортизації) основних засобів у
КПК «СИНЕРГІЯ»

Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума	Документ
	дебет	кредит		
Нараховано амортизацію учбового корпусу	8014	1411	548102	Розрахунок амортизації основних засобів (додаток 8)
Нараховано амортизацію учбового корпусу	8014	1411	107423	Розрахунок амортизації основних засобів (додаток 8)
Нараховано амортизацію учбово-виробничої майстерні	8014	1411	55812	Розрахунок амортизації основних засобів (додаток 8)
Нараховано амортизацію матеріального складу	8014	1411	15248	Розрахунок амортизації основних засобів (додаток 8)
Нараховано амортизацію гаража	8014	1411	5804	Розрахунок амортизації основних засобів (додаток 8)
Нараховано амортизацію майстерні	8014	1411	832878	Розрахунок амортизації основних засобів (додаток 8)
Нараховано амортизацію асфальтно-бетонної доріжки	8014	1411	48366	Розрахунок амортизації основних засобів (додаток 8)
Нараховано амортизацію забору залізобетонного	8014	1411	7721	Розрахунок амортизації основних засобів (додаток 8)
Нараховано амортизацію воріт металевих	8014	1411	529	Розрахунок амортизації основних засобів (додаток 8)

- підрядним способом, коли ремонтні роботи виконуються іншими організаціями;

- внутрішньо підрядним способом, коли ремонтні роботи виконують спеціалізовані структурні підрозділи військової адміністрації.

Витрати на ремонт, технічне обслуговування основних засобів, інші заходи з підтримання основних засобів в робочому стані, в результаті яких підтримуються на запланованому рівні, встановлюються чи зберігаються майбутні економічні вигоди, що спочатку очікуються від використання об'єкту основних засобів, включаються до складу витрат того періоду, в якому вони були здійснені [8].

Ремонт основних засобів – часткове відновлення окремих об'єктів для підтримання їх у робочому стані. Ремонт буває: поточні, середній і капітальний. Порядок відображення в обліку сум витрат, які пов'язані з експлуатацією або поліпшенням стану основних засобів, залежить від їх

впливу на майбутні економічні вигоди, очікувані від використання цих об'єктів [14].

За стандартами, ремонт як такий до поліпшення основних засобів не належить, і відповідно витрати на проведення всіх видів ремонту не збільшують балансової вартості об'єкта, а зараховується до витрат відповідно до звітного періоду [14].

При підрядному і внутрішньо підрядному способі виконання ремонту основних засобів підставою для виконання робіт є договір.

По закінченні ремонту відділ бухгалтерського обліку та звітності КПК «СИНЕРГІЯ» робить відмітку в інвентарній картці обліку об'єкту основних засобів, який ремонтується, про дату виконання ремонту і фактичну суму витрат.

Основні засоби у процесі експлуатації потребують капітального та поточного ремонту.

Метою капітального ремонту основних засобів є підвищення їх ефективності або збільшення строку їх корисного використання. Капітальний ремонт полягає у загальній перебудові або повному відновленні об'єкта.

Згідно НП(С)БОДС 121 п. 30, витрати на капітальний ремонт об'єктів основних засобів визнаються витратами звітного періоду. Такі витрати можуть бути визнані капітальними інвестиціями, якщо витрати на значний огляд і капітальний ремонт можуть бути ідентифіковані з окремою з амортизованою частиною (компонентом) основних засобів [61].

Витрати на ремонт можуть бути визнані капітальними інвестиціями, якщо ціна придбання активу вже відображає зобов'язання (необхідність) КПК «СИНЕРГІЯ» здійснити в майбутньому витрати для приведення активу до стану, в якому він придатний для використання [61].

Отже, можна відзначити, що з метою підвищення ефективності використання об'єктів основних засобів та збільшення строку корисного використання об'єктів основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» проводиться

поточний та капітальний ремонт, амортизація об'єктів з використанням прямолінійного методу.

В цілому схему обліку основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» наведено на рис. 3. 1.

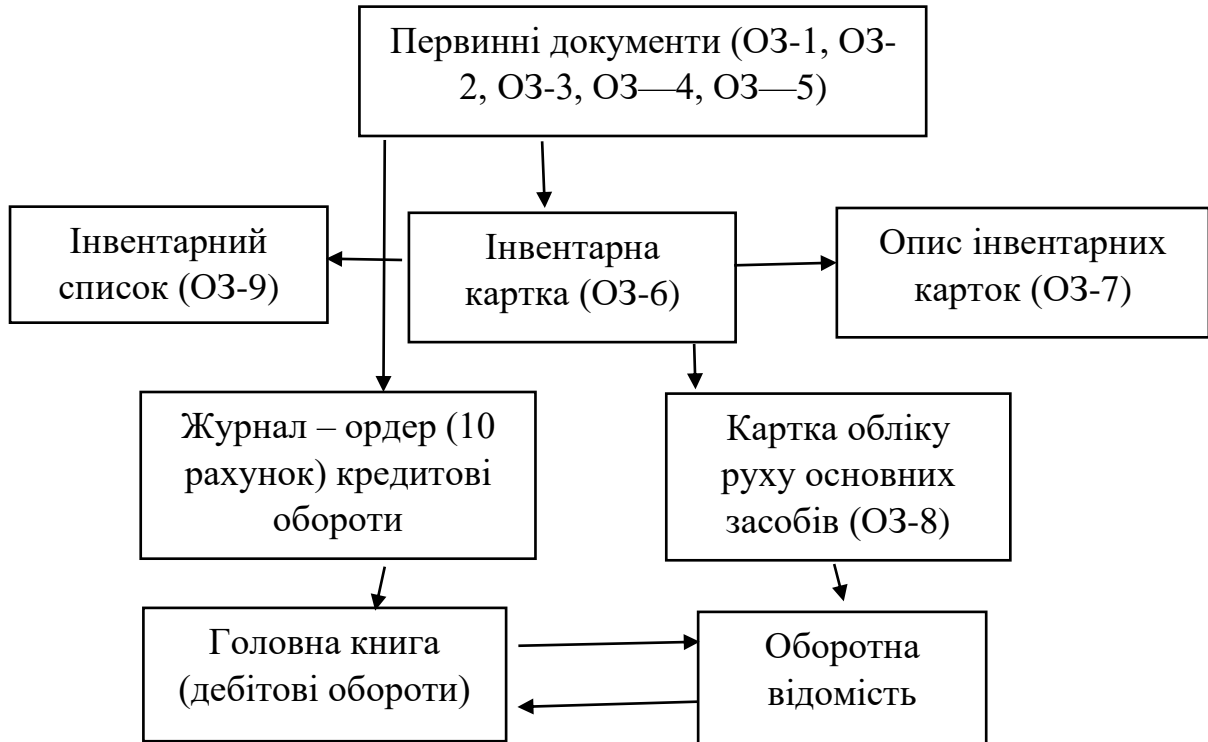

Рис. 3.1. Схема обліку основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ»

Інформація про надходження необоротних активів відображається в меморіальних ордерах 4, 6, про переміщення та вибуття – у меморіальному ордері №9.

Отже, в цілому для отримання детальної інформації, необхідної для ефективного використання основних засобів за їх окремими видами і процесами, у КПК «СИНЕРГІЯ» ведеться аналітичний пооб'єктний облік, а ведення синтетичного обліку дає узагальнену інформацію про основні засоби.

3.3. Використання систем підтримки прийняття рішень в обліку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» за допомогою сучасних інформаційних технологій

Організація обліку основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» здійснюється за допомогою сучасних інформаційних технологій, зокрема, використанням програмного забезпечення М.Е.Дос та «KBS. Облік бюджетної установи». Ці системи забезпечують ефективну підтримку прийняття рішень, що є важливим елементом управління закладом освіти.

Програмний комплекс М.Е.Дос надає можливість автоматизованого обліку первинних документів, що стосуються руху основних засобів. Система дозволяє швидко і точно формувати та обробляти документи, пов'язані з придбанням, переміщенням, списанням та амортизацією основних засобів. Це сприяє підвищенню оперативності облікових процесів та зменшенню ймовірності помилок, які можуть виникати при ручному введенні даних.

Програмний комплекс «KBS. Облік бюджетної установи» забезпечує інтегрований підхід до управління обліком основних засобів, що включає ведення облікових карток об'єктів, розрахунків амортизації та зносу, а також складання звітності відповідно до нормативних вимог. Система також дозволяє проводити аналітичний облік основних засобів, що дає можливість керівництву КПК «СИНЕРГІЯ» приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі точних даних про стан і вартість активів.

Інтеграція програмних комплексів М.Е.Дос та «KBS. Облік бюджетної установи» забезпечує централізоване управління даними та підвищує ефективність облікових процесів у КПК «СИНЕРГІЯ». Це дозволяє здійснювати всебічний контроль за станом основних засобів, вчасно виявляти необхідність їх ремонту чи заміни, а також забезпечує повну відповідність фінансової звітності встановленим стандартам.

Для вдосконалення бухгалтерського обліку основних засобів у бюджетній установі, зокрема в КПК «СИНЕРГІЯ», доцільно використати можливості програмного продукту KBS. Цей програмний комплекс забезпечує ефективну автоматизацію облікових процесів, що особливо важливо для бюджетних установ, де точність і відповідність нормативним вимогам є ключовими.

Однією з головних переваг програмного продукту KBS є його здатність інтегруватися з іншими інформаційними системами, що використовуються в установі, такими як М.Е.Дос. Це дозволяє забезпечити централізований облік основних засобів, що знижує ймовірність виникнення помилок і дублювання інформації. У результаті забезпечується більш ефективний контроль за рухом основних засобів, а також оперативне отримання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень.

З метою підвищення ефективності обліку основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ», варто провести адаптацію та налаштування програмного продукту KBS відповідно до специфіки діяльності установи. Це включає розробку та впровадження унікальних шаблонів для первинних документів, що відображають специфічні господарські операції з основними засобами, які є характерними для бюджетних установ. Такий підхід дозволить стандартизувати процеси введення даних та знизити ризик допущення помилок при обробці документів. Крім того, уніфікація облікових форм сприятиме більшій прозорості та доступності облікових даних, що в свою чергу полегшить проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Програмний продукт KBS дозволяє автоматизувати процеси розрахунку амортизації основних засобів. Використання цього функціоналу дозволить значно скоротити час на виконання даної операції та забезпечить точність розрахунків, що особливо важливо для бюджетних установ, де будь-які розбіжності у фінансових звітах можуть мати серйозні наслідки. Для цього необхідно налаштувати програму таким чином, щоб розрахунок амортизації відбувався автоматично відповідно до встановлених норм та

термінів експлуатації основних засобів. Крім того, доцільно забезпечити автоматичне формування звітів про амортизацію, що дозволить керівництву закладу оперативно отримувати інформацію про стан основних засобів і приймати відповідні управлінські рішення.

Ще однією важливою пропозицією є впровадження системи контролю за станом основних засобів у реальному часі. За допомогою програмного продукту KBS можна налаштувати механізми моніторингу, які будуть автоматично відслідковувати зміни у стані основних засобів, такі як фізичний знос або необхідність проведення ремонтних робіт. Це дозволить вчасно виявляти проблеми та запобігати їхньому розвитку, що знизить витрати на обслуговування та ремонт основних засобів у довгостроковій перспективі.

Окрім того, для підвищення ефективності управління основними засобами, варто впровадити систему електронного документообігу на базі програмного продукту KBS. Це дозволить значно спростити процес оформлення та зберігання документів, пов'язаних з основними засобами. Важливим аспектом є також забезпечення можливості віддаленого доступу до системи для відповідальних осіб, що дозволить їм оперативно обробляти документи та отримувати необхідну інформацію навіть за межами установи. Впровадження електронного документообігу також сприятиме зменшенню обсягу паперової роботи та підвищенню екологічної відповідальності закладу.

Для забезпечення надійності та безпеки облікових даних у системі KBS необхідно розробити та впровадити систему резервного копіювання даних. Це дозволить запобігти втраті інформації у випадку технічних збоїв або несанкціонованого доступу до системи. Крім того, доцільно налаштувати систему прав доступу до облікових даних, що дозволить обмежити доступ до конфіденційної інформації тільки для уповноважених осіб. Це підвищить рівень захищеності даних та запобігатиме їх несанкціонованому використанню.

Також важливо розглянути можливість регулярного оновлення програмного продукту KBS з урахуванням змін у законодавстві та нормативних актах, що регулюють облік основних засобів у бюджетних установах. Це дозволить забезпечити відповідність облікових процесів актуальним вимогам та уникнути потенційних порушень під час проведення перевірок. Регулярні оновлення програмного забезпечення також сприятимуть підвищенню його функціональності та зручності використання.

Таким чином, використання програмного продукту KBS для вдосконалення бухгалтерського обліку основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» є ефективним інструментом для підвищення точності та оперативності облікових процесів, забезпечення прозорості та доступності даних, а також для покращення управління основними засобами в умовах бюджетної установи. Впровадження запропонованих заходів дозволить значно підвищити ефективність роботи бухгалтерської служби та сприятиме більш раціональному використанню ресурсів закладу.

Висновки до розділу 3

Організація ведення бухгалтерського обліку та звітності покладена на відділ бухгалтерського обліку на чолі з головним бухгалтером КПК «СИНЕРГІЯ».

Формою бухгалтерського обліку закладу є меморіально-ордерна з використанням програмного комплексу М.Е.Дос та «KBS. Облік бюджетної установи». Використовується автоматизована програма «KBS. Облік бюджетної установи» для обліку записів господарських операцій в облікових регістрах із забезпеченням їх збереження на електронних носіях інформації та в паперовому вигляді.

Відкриття аналітичних рахунків до субрахунків Робочого плану субрахунків бухгалтерського обліку, а також правила їх кодування здійснюється відповідно до Порядку відкриття аналітичних рахунків

Кожному об'єкту основних засобів та інших необоротних активів присвоюється інвентарний номер. Операції з обліку та списання основних засобів та інших необоротних активів оформлюються з використанням типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору і Порядку їх складання, затверджених наказом Мінфіну від 13.09.2016 р. №818. Основні засоби та інші необоротні активи закріплені за конкретними матеріально-відповідальними особами, з якими укладені договори про повну матеріальну відповідальність.

На КПК «СИНЕРГІЯ» утворена постійно діюча комісія зі списання матеріальних цінностей, склад якої затверджується наказом керівника навчального закладу, та надати повноваження щодо проведення списання матеріальних цінностей протягом року. Нарахування зносу на основні засоби проводиться 1 раз на рік перед складанням річної фінансової звітності.

Для обліку і узагальнення інформації про наявність та рух основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» призначено активний рахунок 10 «Основні засоби».

Безпосередньо у КПК «СИНЕРГІЯ» відповідно до робочого Плану рахунків рахунок 10 має такі субрахунки: 1011 «Земельні ділянки», 1013 «Будинки, споруди та передавальні пристрої», 1014 «Машини та обладнання», 1015 «Транспортні засоби», 1016 «Інструменти, прилади, інвентар», 1018 «Інші основні засоби».

Для формування первісної вартості основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» використовується активний рахунок 13 «Капітальні інвестиції».

На об'єкти основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» нараховується амортизація, що означає систематичний розподіл вартості необоротних активів, які амортизуються, протягом строку їх корисного використання чи експлуатації. Амортизація нараховується щомісяця протягом усього періоду використання об'єкта. Строк корисного використання визначається самостійно під час визнання активу.

Для відображення амортизаційних відрахувань у бухгалтерському обліку використовується контрактивний регулюючий рахунок 14 «Знос необоротних активів».

Для вдосконалення бухгалтерського обліку основних засобів у бюджетній установі, зокрема в КПК «СИНЕРГІЯ», доцільно використати можливості програмного продукту KBS. Цей програмний комплекс забезпечує ефективну автоматизацію облікових процесів, що особливо важливо для бюджетних установ, де точність і відповідність нормативним вимогам є ключовими.

РОЗДІЛ 4

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

4.1. Характеристика стану аудиту в КПК «СИНЕРГІЯ»

Аудит є невід'ємною частиною управління установою. Він включає в себе політики, правила, заходи, плани, функції та процедури, що застосовуються для досягнення місій, цілей і завдань, і підтримує системи управління на основі ефективності та результативності при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів. Аудит також є своєрідним «запобіжником» від втрати ресурсів, виникнення помилок і шахрайства. Щоб забезпечити надійну основу для результативної системи аудиту необхідно запровадити та підтримувати низку ключових компонентів, таких як:

- обізнаність керівництва щодо створення надійної, результативної системи внутрішнього контролю та відповідальність інших працівників за її забезпечення та функціонування;
- делегування повноважень, чіткі та прозорі лінії відповідальності та підзвітності;
- встановлення порядків планування, бюджетування, реалізації наскрізних процесів, методів і процедур бухгалтерського обліку, складання та подання звітності;
- визначення систем та процедур попереднього, поточного та послідуючого контролю на основі оцінки ризиків (наприклад, у ході планування діяльності, використання бюджетних коштів, здійснення державних закупівель, протидії шахрайству та корупції тощо);
- чіткі та прозорі правила фінансової звітності та звітності про результати діяльності;
- ефективна функція внутрішнього аудиту.

Метою систем Державного внутрішнього фінансового контролю (ДВФК) є забезпечення належних та прозорих методів та заходів з метою забезпечення достатньої гарантії того, що державні ресурси використовуються відповідно до цілей, визначених бюджетними органами (тобто Урядом та Парламентом). Крім того, сучасне середовище внутрішнього контролю є ефективним інструментом попередження корупції та шахрайства. У державному секторі, зовнішній нагляд здійснюється Парламентом та Вищим аудиторським органом.

Уряд несе відповідальність перед Парламентом за управління, впровадження та контроль за політикою, а це вимагає створення систем, які супроводжують процеси бюджетування та процедури обліку, заходи внутрішнього контролю та інспекції для боротьби із шахрайством та корупцією. Як правило, більш традиційні системи державного внутрішнього контролю базуються на системах централізованої попередньої та заключної інспекцій, що фокусується на скаргах третьої сторони, на сумнівних операціях, порушенні бюджетних вимог (не залежно від того наскільки вони незначні, чи неминучі у конкретних обставинах) та покаранні людської помилки.

У порівнянні з сучасними системами державного внутрішнього фінансового контролю, традиційна система із наголосом на законності та правильності страдає на брак критерію економності, ефективності та результативності щодо управління та контролю за державними ресурсами. Сучасний контроль зосереджується на прозорості як щодо чіткої лінії відповідальності, так і щодо гармонізованих методології та стандартів. Прозорість є проявом того, що уряд є підзвітним своїм громадянам, які його вибрали для дії від їх імені щодо збору податків та їх витрачання.

Аудит є цілісним процесом, на який впливає керівництво тої чи іншої організації, а також її персонал. Цей процес створено для того, щоб приділяти увагу ризикам та забезпечувати достатню впевненість у тому, щоб з метою переслідування місії організації досягались наступні загальні цілі:

- Виконання чинних, етичних, економічних, практичних та ефективних операцій;
- Виконання зобов'язань щодо фінансової звітності;
- Дотримання законодавства та нормативних актів;
- Захист ресурсів від втрат, неналежного використання та пошкодження.

Найбільш важливими елементами цього визначення є:

Цілісний процес: аудит не є одноразовим заходом. Зазначення того, що аудит є цілісним процесом означає, що він є безперервною діяльністю, яка застосовується до усіх процесів організації і постійно виконується на усіх рівнях.

Процес, на який впливає керівництво та персонал: визначення цілей організації та, відповідно до цих цілей, встановлення добре функціонуючої системи внутрішнього контролю – є першочерговою відповідальністю керівництва. Система внутрішнього контролю повинна допомагати керівництву досягати визначені цілі у найбільш оптимальний спосіб. Таким чином, аудит можна розглядати як інструмент керівництва. Однак, система внутрішнього контролю може добре функціонувати лише, якщо кожен працівник організації відіграє у ній свою роль.

Створений для того, щоб приділяти увагу ризикам: метою внутрішнього контролю є приділяти увагу ризикам, що можуть представляти собою для організації загрозу на шляху досягнення останньою поставлених цілей та/чи місії організації. Таким чином, аудит можна розглядати як частину процесу управління ризиками.

Забезпечує достатню впевненість: як би досконало не була сконструйована система внутрішнього контролю, вона ніколи не зможе гарантувати того, що усі можливі ризики враховані. Саме тому встановлення рамок системи внутрішнього контролю ніколи не забезпечить повної впевненості у тому, що цілі організації буде досягнуто.

Описані елементи та загальні цілі внутрішнього контролю показують те, що існує основоположний зв'язок між внутрішнім контролем та управлінням ризиками. Необхідно зазначити, що встановлення добре функціонуючої системи внутрішнього контролю неможливе без проведення вичерпного аналізу ризиків у процесах організації. Як було описано вище, аудит можна розглядати як частину процесу управління ризиками. Однією із найбільш використовуваних є модель COSO-ERM (COSO- управління ризиками підприємств) (INTOSAI). Дана модель охоплює самий аудит та є інструментом керівництва для проведення аналізу процесів організації, які необхідно провести з метою досягнення цілей організації у найбільш безпечний спосіб [44].

Аудит у КПК «СИНЕРГІЯ» можна також оцінити через призму моделі COSO, яка складається з п'яти основних елементів: контрольне середовище, оцінка ризиків, контрольні заходи, інформація та комунікація, а також моніторинг. Кожна з цих складових відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного управління закладом та його активами, включаючи основні засоби.

1. Контрольне середовище. Контрольне середовище у КПК «СИНЕРГІЯ» формується на основі міцної управлінської культури, що забезпечується через чітко встановлені процедури та регламенти. Існує визначена організаційна структура, де відповідальність за ключові процеси розподілена між співробітниками відповідно до їхніх обов'язків. Це створює основу для відповідальності та прозорості у діяльності установи.

У контексті обліку основних засобів, контрольне середовище характеризується високим рівнем відповідальності та належним розподілом функцій серед відповідальних осіб. Процеси обліку основних засобів чітко регламентовані, а контроль за їх виконанням здійснюється через спеціальні комісії, що діють на підставі розпоряджень керівництва. Це сприяє підтриманню належного рівня обліку та забезпеченню точності даних.

2. Оцінка ризиків. Процес оцінки ризиків у КПК «СИНЕРГІЯ» є систематичним і враховує можливі загрози, що можуть вплинути на діяльність установи. Важливу роль відіграє аналіз потенційних ризиків, пов'язаних з організаційними та технічними аспектами управління, що дозволяє вчасно ідентифікувати та мінімізувати ці ризики.

В обліку основних засобів основні ризики пов'язані з можливими помилками при введенні даних, зносом активів, або втратами через технічні збої в автоматизованій системі обліку. Для мінімізації цих ризиків впроваджені автоматизовані системи обліку, такі як KBS, що дозволяють значно зменшити ймовірність помилок та забезпечити своєчасну оцінку стану основних засобів.

3. Контрольні заходи. Контрольні заходи у КПК «СИНЕРГІЯ» реалізуються через низку встановлених процедур, які забезпечують дотримання нормативних вимог і спрямовані на мінімізацію можливих відхилень у процесі виконання обов'язків. Регулярні перевірки та контрольні процедури сприяють підтриманню високих стандартів у діяльності установи.

У контексті обліку основних засобів, контрольні заходи включають автоматизацію процесів введення даних, розрахунку амортизації та формування звітності за допомогою програмного забезпечення KBS. Це значно знижує ризик помилок та забезпечує точність і своєчасність облікових операцій. Контроль за правильністю виконання облікових процедур також включає регулярні звірки даних та аудит стану основних засобів.

4. Інформація та комунікація. Інформаційні та комунікаційні процеси у КПК «СИНЕРГІЯ» побудовані на використанні сучасних інформаційних технологій, що забезпечує ефективний обмін інформацією та її доступність для всіх зацікавлених сторін. Електронний документообіг і автоматизовані системи сприяють оперативності комунікацій та прозорості процесів.

В обліку основних засобів комунікація здійснюється через автоматизовані системи, такі як KBS, які забезпечують швидкий доступ до актуальної інформації про стан і рух основних засобів. Це дозволяє

відповідальним особам оперативно приймати управлінські рішення на основі точних і своєчасних даних, що підвищує ефективність управління активами.

5. Моніторинг. Моніторинг є постійною функцією внутрішнього контролю у КПК «СИНЕРГІЯ», що здійснюється через регулярні перевірки та оцінки стану облікових процесів. Він включає аналіз відповідності діяльності установи встановленим стандартам та нормам, що дозволяє вчасно виявляти і виправляти відхилення.

Моніторинг обліку основних засобів здійснюється через регулярні інвентаризації та контроль за станом активів, що дозволяє забезпечити їхнє належне використання та збереження. Використання програмного забезпечення KBS дозволяє автоматизувати процеси моніторингу, що підвищує їх ефективність і знижує ризик втрати або неправильного використання основних засобів.

Таким чином, аудит у КПК «СИНЕРГІЯ» загалом відповідає стандартам моделі COSO, забезпечуючи належний рівень управління та контролю за всіма аспектами діяльності установи, включаючи облік основних засобів. Автоматизація облікових процесів і впровадження сучасних інформаційних технологій сприяють підвищенню ефективності кожної зі складових внутрішнього контролю.

4.2. Організація аудиту основних засобів на КПК «СИНЕРГІЯ»

Оскільки основні засоби мають ключове значення для кожної установи та організації, контроль за ними є критично важливим етапом перевірки звітності установи. Метою такого аудиту є підтвердження точності даних про вартість основних засобів, відображених у фінансовій звітності.

Основні завдання аудиту основних засобів включають:

- перевірку правильності документального оформлення операцій з основними засобами;

- підтвердження коректності та своєчасності відображення й обліку операцій, пов'язаних з основними засобами;
- зіставлення даних аналітичного обліку з даними синтетичного обліку основних засобів;
- порівняння даних синтетичного обліку основних засобів з інформацією, поданою у фінансовій звітності установи.

Джерелами інформації для контролю основних засобів є первинні документи, облікові реєстри, акти та довідки попередніх перевірок, аудиторські висновки та інша документація. Контроль здійснюється КПК «СИНЕРГІЯ», діяльність якої повинна відповідати основним принципам контролю.

Об'єктом внутрішнього аудиту є основні засоби КПК «СИНЕРГІЯ» та їх контроль (табл.4.1.).

Таблиця 4.1.

База даних щодо об'єкту внутрішнього аудиту та контролю за основними засобами КПК «СИНЕРГІЯ»

Показники	Дані об'єкта внутрішнього аудиту
Найменування установи	Комунальний заклад професійної (професійно-технічної освіти) «Київський професійний коледж «СИНЕРГІЯ»
Код за ЄДРПОУ	02544490
Форма власності	Комунальна
Найменування органу, до сфери управління якого належить заклад освіти	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)
Місцезнаходження установи	Україна, 03061, м. Київ, вул. Шепелева Миколи, 3
Дата попереднього внутрішнього аудиту	-
Відомості про стан реагування на висновки та рекомендації за результатами внутрішнього аудиту	-

Внутрішній аудит розпочинається з попереднього ознайомлення з об'єктом аудиту, що включає збір та аналіз інформації про нього, зокрема щодо завдань і цілей діяльності установи, визначених у стратегічних та річних планах.

Визначені цілі установи мають пріоритетний характер і формуються на

основі систематичного аналізу планів, відповідно до функціональних обов'язків КПК «СИНЕРГІЯ». Завершальним етапом планування внутрішнього аудиту є підготовка піврічних планів (табл. 4.2).

Таблиця 4.2.

План проведення внутрішнього аудиту в КПК «СИНЕРГІЯ»

№ з/п	Напрямок внутрішнього аудиту	Тема внутрішнього аудиту	Найменування та місцезнаходження установи, в якій проводиться внутрішній аудит	Період діяльності, за який проводиться внутрішній аудит	Період проведення внутрішнього аудиту
1	Фінансовий аудит	Оцінка законності та достовірності фінансової та бюджетної звітності, правильності ведення бухгалтерського обліку	КПК «СИНЕРГІЯ»	01.11.23-31.08.24	20.09.24-20.10.24
2	Аудит відповідності	Оцінка дотримання актів законодавства, планів, процедур з питань збереження активів, інформації та управління майном	КПК «СИНЕРГІЯ»	01.11.23-31.08.24	20.09.24-20.10.24
3	Аудит ефективності	Оцінка ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, ступеня виконання і досягнення цілей, визначених у стратегічних та річних планах, ефективності планування та виконання бюджетних програм та результатів їх виконання, якості надання адміністративних послуг та виконання контрольно-наглядових функцій	КПК «СИНЕРГІЯ»	01.11.23-31.08.24	20.09.24-20.10.24

Основними методами, що застосовуються при аудиті основних засобів, є опитування, фізична перевірка, порівняння, підрахунок, документальна перевірка та вибіркове дослідження. Процедура аудиту обліку основних

засобів є досить складною і вимагає опрацювання значного обсягу інформації. Для оптимізації цього процесу аудитор може використовувати вибіркове дослідження основних засобів, якщо рівень ризику є прийнятним.

При перевірці операцій контролю, що базуються на первинних даних і даних аналітичного та синтетичного обліку основних засобів, особлива увага приділяється таким питанням:

- своєчасність та коректність документального оформлення і відображення в облікових регістрах операцій щодо надходження, переміщення та вибуття основних засобів;
- правильність розрахунку амортизації та її включення у собівартість продукції, а також відображення цієї операції на рахунках синтетичного обліку;
- своєчасність та точність списання неамортизованої частини основних засобів на фінансові результати установи;
- правильність нарахування орендної плати за використання основних засобів;
- правильність класифікації активів як основних засобів, що знаходяться на балансі установи;
- правомірність віднесення витрат на ремонт основних засобів на відповідні рахунки;
- своєчасність та коректність проведення інвентаризації і відображення її результатів у бухгалтерських записах;
- достовірність індексації вартості основних засобів і правильність відображення цих сум на бухгалтерських рахунках;
- правомірність реалізації основних засобів, а також правильність їх оцінки при реалізації, незалежно від того, чи це державна чи приватна установа.

Для ефективної реалізації цих завдань необхідно:

1. Переконатися в правильній організації аналітичного обліку;

2. Визначити, чи всі основні засоби закріплені за матеріально відповідальними особами;
3. Перевірити правильність проведення останньої інвентаризації, її результати та їхнє коректне відображення в обліку;
4. Контролювати достовірність бухгалтерських даних про наявність і рух основних засобів.

Перше, що слід перевірити під час аудиту основних засобів, — це облікова політика КПК «СИНЕРГІЯ». У ній, відповідно до вимог НП(С)БОДС 121, повинні бути зазначені методи оцінки основних засобів, їх класифікація, методи нарахування амортизації, а також критерії включення об'єктів до складу основних засобів тощо.

Аудитор має оцінити відповідність облікової політики чинному законодавству та нормативним вимогам у сфері бухгалтерського обліку основних засобів. Він перевіряє, наскільки обґрунтоване застосування певної форми організації бухгалтерського обліку та чи відповідає вона специфічним умовам діяльності установи. Також перевіряється стан синтетичного обліку та його узгодженість із даними аналітичного обліку.

Заключним кроком етапу проведення попереднього дослідження та планування аудиту є остаточне формування та затвердження програми внутрішнього аудиту. У відповідності до Національних стандартів внутрішнього аудиту, програма внутрішнього аудиту виглядає наступним чином табл.4.3.

Таблиця 4.3

Програма внутрішнього аудиту

№ з/п	Розділ програми	Зміст
1.	Напрямок аудиту	<ul style="list-style-type: none"> - Фінансовий аудит; - аудит відповідності; - аудит ефективності
2.	Цілі внутрішнього аудиту	Надання керівництву КПК «СИНЕРГІЯ» щодо законності та достовірності фінансової і бюджетної звітності, правильності ведення бухгалтерського обліку, досягнення цілей визначених річними планами установи
3.	Підстава для проведення внутрішнього аудиту	Відповідно до плану проведення внутрішнього аудиту
4.	Об'єкт внутрішнього аудиту	Діяльність КПК «СИНЕРГІЯ», як головного розпорядника коштів місцевого бюджету та відповідального виконавця бюджетних програм
5.	Період, що охоплюється внутрішнім аудитом	1.11.2023-31.08.2024
6.	Термін проведення внутрішнього аудиту	20.09.2024 по 20.10.2024
7.	Початкові обмеження щодо проведення внутрішнього аудиту (часові, географічні та інші)	Часові обмеження: з 20 вересня по 20 жовтня 2024 Географічні обмеження: дослідження проводиться в м. Київ
8.	Ризикові сфери діяльності, операції, ділянки бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю установи тощо	Несвоєчасне та неповне надання документів, інформації
9.	Обсяг аудиторських прийомів та процедур за кожним фактором ризику	У процесі аудиторського дослідження було проаналізовано виконання законодавчих та нормативно-правових актів, а також опрацьовано дані фінансової, статистичної, бюджетної та оперативної звітності головного розпорядника бюджетних коштів. Для збору інформації від учасників аудиту були застосовані такі методи, прийоми та процедури: документальна та фактична перевірки, аналітичний огляд, інтерв'ювання (опитування), підтвердження, перевірка документів за їх змістом, а також арифметична перевірка.
10.	Послідовність і терміни виконання робіт	1. Вивчення документів та їх перевірка 20.09.2024-30.09.2024 2. Аналіз та узагальнення результатів аудиторського дослідження, робота із джерелами аудиторських доказів 30.09.2024-03.10.2024 3. Документування ходу та результатів аудиторського дослідження 03.10.2024-10.10.2024 4. Аналіз та узагальнення результатів 11.10.2024-14.10.2024 5. Підготовка аудиторського звіту 14.10.2024- 19.10.2024
11.	Планові трудові витрати	180 людино-днів

4.3. Методика аудиту основних засобів

Методика контролю основних засобів включає такі етапи перевірки.

Перший етап полягає у перевірці руху основних засобів, де оцінюється правильність їх обліку при надходженні, незалежно від форми власності підприємства.

Другий етап зосереджений на перевірці нарахування зносу (амортизації) основних засобів. Тут оцінюється відповідність застосованих норм зносу вимогам чинного законодавства, порядок нарахування зносу (амортизації), використання прискорених норм амортизації, а також правильність відображення цих операцій в обліку.

Третій етап передбачає перевірку проведення індексації основних засобів. На цьому етапі аудитор оцінює проведення індексації балансової вартості основних засобів, правильність застосування коефіцієнтів індексації, використання понижуючих коефіцієнтів амортизації, а також порядок відображення результатів індексації в обліку. Особлива увага приділяється відображенню результатів переоцінки в підтверджуючих документах, таких як акти переоцінки, довідки або розрахунки бухгалтерії, експертні висновки, а також в інвентарних картках обліку основних засобів.

Четвертий етап полягає у перевірці правильності відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів.

П'ятий етап зосереджується на перевірці відповідності, повноти та достовірності обліку основних засобів. На цьому етапі звіряються дані інвентарних карток обліку основних засобів з даними актів приймання-передачі основних засобів, актів ліквідації, дозволів на реалізацію, журналів, Головної книги та фінансової звітності установи. Аудитор орієнтується на можливі відхилення в облікових даних, які можуть вплинути на достовірність звітних показників.

Інформація, отримана під час аудиторської перевірки, повинна бути задокументована у вигляді робочих документів, що є частиною аудиторського дос'є.

Це робиться для документального підтвердження виконаних аудитором процедур, збору необхідних даних для підготовки аудиторського висновку, а також для забезпечення контролю за процесом перевірки як з боку самого аудитора, так і з боку керівника аудиторської фірми. Після цього аудитор повинен оцінити, чи достатньо зібраної інформації для формування висновку. Якщо під час перевірки було отримано достатньо даних, не виникало жодних обмежень або перешкод у доступі до інформації, і попередньо оцінений рівень аудиторського ризику виявився обґрунтованим, аудитор може сформулювати відповідний висновок.

Таким чином, контроль основних засобів дозволяє перевірити їхній технічний стан і ефективність використання, правильність документального оформлення і відображення в обліку та звітності їхнього руху, обґрунтованість списання непридатних об'єктів та інвентарю, правильність нарахування амортизації і списання зносу, а також достовірність даних щодо проведення переоцінки та індексації основних засобів відповідно до чинного законодавства.

Проведемо арифметичну та зустрічну перевірку категорії основні засоби у фінансовій звітності КПК «СИНЕРГІЯ».

Арифметична перевірка основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» за даними Балансу наведена в табл. 4.4.

Таблиця 4.4.

**Робочий документ аудитора з перевірки правильності відображення
основних засобів у Балансі**

Клієнт: КПК «СИНЕРГІЯ»

Аудитор: Дарина Чучкевич

Період перевірки: 01.01.2023-31.12.2023

Номер (шифр документа): ФЗ-1

Показник перевірки	Значення за даними установи, що перевіряється, грн.	Порядок перевірки (алгоритм у цифровому виразі)	Дані аудитора (результат перевірки), грн.	Відхилення, грн.
1	2		3	4
Основні засоби (залишкова вартість):				
- на початок року	6133308	12142130- 6008822	6133308	<i>немає</i>
- на кінець року	7883997	15526418- 7642421	7883997	<i>немає</i>

На основі арифметичної перевірки залишкової вартості основних засобів за даними Балансу на 1 січня 2024 року КПК «СИНЕРГІЯ» не встановлено відхилень.

Далі виконаємо зустрічну перевірку первісної вартості та зносу основних засобів відповідно до Балансу та Приміток до річної фінансової звітності КПК «СИНЕРГІЯ» за 2023 рік у табл. 4.5.

Таблиця 4.5.

**Відомість зустрічної перевірки форми №1 «Баланс» та форми №5
«Примітки до річної фінансової звітності» щодо основних засобів**

Клієнт: КПК «СИНЕРГІЯ»

Аудитор: Дарина Чучкевич

Період перевірки: 01.01.2023-31.12.2023

Номер (шифр документа): ФЗ-2

Стаття звітності	Значення, грн (ф. №1-дс)		Порядок узгодження (код форми, код рядка, алгоритм)	Значення, грн (ф. №5-дс)		Відхилення, грн	
	на поч. періоду	на кінець періоду		на поч. періоду	на кінець періоду	на поч. періоду	на кінець періоду
Основні засоби:							
- первісна вартість (р.1001)	12142130	15526418	Форма №5-дс, сума рядків 020 - 170, гр.3, 15	12142130	15526418	-	-
- знос (р.1002)	6008822	7642421	Форма №5-дс, сума рядків 020 - 170, гр.4, 16	6008822	7642421	-	-

За результатами зустрічної перевірки первісної вартості та зносу основних засобів у формі №1 «Баланс» та формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності» відхилень виявлено не було, показники узгоджуються між собою.

Проведемо арифметичну перевірку даних розділу 1 Приміток до річної фінансової звітності.

Таблиця 4.6.

Робочий документ аудитора з перевірки правильності відображення основних засобів у Примітках до річної фінансової звітності

Клієнт: КПК «СИНЕРГІЯ»

Аудитор: Дарина Чучкевич

Період перевірки: 01.01.2023-31.12.2023

Номер (шифр документа): ФЗ-3

Показник перевірки	Значення за даними установи, що перевіряється, грн.	Порядок перевірки (алгоритм у цифровому виразі)	Дані аудитора (результат перевірки), грн.	Відхилення, грн.
1	2	3	4	5
Залишок на початок року				
Первісна вартість	12142130	1621883+6876111+491466+703135+28986+238328+1866056+3166165	12142130	немає
Знос	6008822	1621883+2363334+322613+476481+14239+119162+933028+158082	6008822	немає
Надійшло за рік				
Первісна вартість	3384288	1805863+33590+1372235+172600	3384288	немає
Нарахована амортизація	1633599	732917+63719+44873+2877+16796+686117+86300	1633599	немає
Первісна вартість на кінець року:				
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	1621883	1621883+0	1621883	немає
Машини та обладнання	8681974	6876111+1805863	8681974	немає
Транспортні засоби	491466	491466+0	491466	немає
Інструменти, прилади, інвентар	703135	703135+0	703135	немає
Інші основні засоби	28986	28986+0	28986	немає
Бібліотечні фонди	271918	238328+33590	271918	немає

продовження табл. 4.6

1	2	3	4	5
Малоцінні необоротні матеріальні активи	3238291	1866056+1372235	3238291	немає
Білизна, постільні речі, одяг та взуття	4886765	3166165+172600	4886765	немає
Знос на кінець року:				
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	1621883	1621883+0	1621883	немає
Машини та обладнання	3096251	2363334+732917	3096251	немає
Транспортні засоби	386332	322613+63719	386332	немає
Інструменти, прилади, інвентар	521354	476481+44873	521354	немає
Інші основні засоби	17116	14239+2877	17116	немає
Бібліотечні фонди	135958	119162+16796	135958	немає
Малоцінні необоротні матеріальні активи	1619145	933028+686117	1619145	немає
Білизна, постільні речі, одяг та взуття	244382	158082+86300	244382	немає

Облік основних засобів починається з моменту їх надходження. Першим первинним документом, який засвідчує отримання основних засобів і визначає їхні ключові характеристики для державного сектору, є Акт введення в експлуатацію основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. Точність визначення та достовірність цих показників, а також їхнє коректне відображення в аналітичному та синтетичному обліку і в реєстрах обліку, безпосередньо впливають на правдивість інформації про основні засоби у фінансовій звітності [9].

Від правильного віднесення активів до основних засобів і їх класифікації залежить строк їх експлуатації та метод амортизації. Тому необхідно представити робочий документ аудитора, який перевіряє

правильність класифікації активів установи та їх віднесення до основних засобів у табл. 4.7.

Таблиця 4.7

Робочий документ з перевірки правильності віднесення активів установи до основних засобів та класифікаційних груп

Клієнт: КПК «СИНЕРГІЯ»

Аудитор: Дарина Чучкевич.

Період перевірки: 01.01.2023-31.12.2023

Номер (шифр документа): ФЗ-1

Дата акта про введення в експлуатацію	№ акта	Найменування об'єкта ОЗ	Інвентарний номер	Критерії віднесення активів до основних засобів	
				Група основних засобів	Первісна вартість об'єкта основного засобу
06.05.2024	6	Принтер Epson M2170	1113000875	Малоцінні необоротні матеріальні активи	13692

За даними робочого документу аудитора встановлено, що принтер первісною вартістю 13692 грн віднесений до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Оскільки, відповідно до наказу про облікову політику КПК «СИНЕРГІЯ», до основних засобів належать матеріальні активи, які утримуються установою для використання у своїй діяльності, очікуваний строк корисного використання яких становить понад один рік, а вартість — понад 20 000 грн. (без ПДВ), даний об'єкт правомірно віднесений до складу МНМА, оскільки його первісна вартість менша за 20000 грн.

Важливим етапом перевірки є стан відображення інформації про рух основних засобів у регістрах синтетичного обліку.

У зв'язку з вищенаведеним було проведено перевірку правильності складання та арифметичного підрахунку сум меморіального ордеру №9 (табл. 4.8).

Таблиця 4.8.

Перевірка правильності складання та арифметичного підрахунку сум меморіального ордеру №9 «Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення необоротних активів» за травень 2024р.

№ з/п	Предмет перевірки	Метод перевірки	Результат
1	Правильність складання	Відповідність Положенню про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку	Відповідає всім вимогам Положення
2	Правильність заповнення обов'язкових реквізитів	Наявність назви установи, підписів відповідальних осіб, розрахованих підсумків за необхідними графами	Меморіальний ордер заповнений коректно
2	Послідовність внесення документів	Дотримання послідовності дат зазначених у документах	Є певна непослідовність заповнення документа, зокрема третє переміщення 06.05 відображено після другого – 30.05
3	Перевірка сум по графах	Арифметичний підрахунок	Суми по графах правильно порашовані
4	Перевірка коректності бухгалтерських проведення	Відповідність Типовій кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами	Кореспонденції рахунків проставлені коректно

За результатами оцінки стану внутрішнього контролю та вибіркового перевірок щодо основних засобів складемо аудиторський звіт.

Аудиторський звіт щодо контролю основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ»

1. Об'єкт перевірки

Основними об'єктами перевірки були облік та контроль основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ», включаючи їх надходження, знос, індексацію, ремонти, а також правильність відображення у фінансовій звітності.

2. Методологія перевірки

Аудиторський аналіз було проведено відповідно до прийнятої методики, яка передбачала кілька етапів: перевірка руху основних засобів, оцінка

нарахування амортизації, перевірка індексації основних засобів, аналіз витрат на ремонт, а також перевірка відповідності, повноти та достовірності обліку основних засобів.

3. Результати перевірки

3.1. Перевірка руху основних засобів: Перевірено правильність обліку надходжень основних засобів, незалежно від форми власності підприємства. Встановлено, що всі об'єкти основних засобів було належним чином оприбутковано, а інформація про них правильно відображена у регістрах обліку.

3.2. Перевірка нарахування зносу (амортизації): Аналіз застосування норм амортизації показав, що всі нарахування зносу основних засобів відповідають вимогам чинного законодавства. Правильність відображення амортизації в обліку не викликає сумнівів.

3.3. Перевірка проведення індексації: Перевірено правильність проведення індексації балансової вартості основних засобів. Встановлено, що індексація була проведена коректно, коефіцієнти застосовані відповідно до нормативних вимог, а результати індексації правильно відображені у фінансовій звітності.

3.4. Перевірка відображення витрат на ремонт основних засобів: Аналіз витрат на ремонт основних засобів показав, що всі витрати були правильно відображені в обліку відповідно до встановлених нормативів.

3.5. Перевірка відповідності, повноти та достовірності обліку основних засобів: Зіставлення даних інвентарних карток з даними актів приймання-передачі, актів ліквідації, журналів, Головної книги та фінансової звітності не виявило жодних суттєвих відхилень. Бухгалтерський облік основних засобів ведеться відповідно до встановлених стандартів.

4. Висновок

На основі проведеного аудиту можна зробити висновок, що облік і контроль основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» ведуться на належному рівні. Документальне оформлення та відображення всіх операцій відповідає

вимогам чинного законодавства та внутрішнім нормативам установи. Виявлені незначні відхилення не впливають на загальну достовірність фінансової звітності.

5. Рекомендації

Для подальшого удосконалення облікових процесів рекомендується продовжити роботу над автоматизацією облікових процесів з використанням сучасних програмних рішень, таких як «KBS. Облік бюджетної установи». Це дозволить зменшити ймовірність помилок при обробці великого обсягу даних і підвищити ефективність облікових операцій. Зокрема, слід забезпечити інтеграцію існуючих систем обліку з іншими інформаційними системами, які використовуються в установі, такими як М.Е.Дос, що дозволить зменшити дублювання інформації та забезпечити оперативний доступ до даних.

Рекомендується забезпечити регулярність проведення інвентаризації основних засобів з акцентом на їх фактичний стан, правильність відображення в облікових регістрах та відповідність даним інвентарних карток. Інвентаризацію слід проводити з використанням сучасних технологій, таких як штрихкодування або RFID-мітки, що дозволить швидше і точніше ідентифікувати об'єкти обліку та уникнути можливих помилок.

Необхідно періодично переглядати та актуалізувати методику індексації та переоцінки основних засобів у відповідності до змін у законодавстві. Це дозволить забезпечити правильність оцінки активів та їх відповідність реальній вартості. Рекомендується впровадити автоматизовані інструменти для регулярного проведення переоцінки основних засобів, що знизить ризик помилок і забезпечить оперативне відображення результатів у фінансовій звітності.

Рекомендується провести перегляд методів нарахування амортизації з урахуванням новітніх підходів, що застосовуються в державному секторі. Доцільно розглянути можливість використання прискорених методів амортизації для об'єктів, які швидко втрачають свою вартість або морально

застарівають. Це дозволить більш точно відображати знос основних засобів у фінансовій звітності та забезпечити правильне відображення витрат на їх утримання.

Слід розробити чіткі критерії та процедури відображення витрат на ремонт основних засобів. Важливо забезпечити, щоб всі витрати, пов'язані з ремонтом, були документально підтверджені та правильно відображені в обліку. Рекомендується створити систему моніторингу та контролю за витратами на ремонт, яка б включала регулярний аналіз ефективності використання коштів на ці потреби.

Для підвищення ефективності внутрішнього контролю необхідно посилити роль внутрішнього аудиту в установі. Рекомендується розробити та впровадити детальну програму внутрішнього аудиту, яка включатиме всі етапи перевірки обліку основних засобів. Особливу увагу слід приділити відповідності облікової політики чинним законодавчим вимогам, а також узгодженню аналітичного і синтетичного обліку.

Оскільки облік основних засобів у державному секторі вимагає високої кваліфікації, рекомендується регулярно організовувати навчання та тренінги для працівників бухгалтерії та відповідальних за ведення обліку основних засобів. Це сприятиме підвищенню рівня знань персоналу та забезпечить відповідність облікових процедур останнім вимогам законодавства.

У зв'язку з ризиками втрати даних через технічні збої, рекомендується розробити та впровадити систему надійного резервного копіювання облікових даних. Це допоможе запобігти втраті критично важливої інформації та забезпечить безперебійність облікових процесів.

Ці рекомендації спрямовані на підвищення ефективності обліку та контролю основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» як суб'єкта державного сектору. Їх реалізація дозволить підвищити точність і надійність фінансової звітності, забезпечити ефективне використання державних ресурсів та зміцнити систему внутрішнього контролю.

Висновки до розділу 4

На основі проведеного аудиту основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» можна зробити такі висновки.

Облікова політика КПК «СИНЕРГІЯ» розроблена відповідно до чинних законодавчих вимог та стандартів бухгалтерського обліку, що регулюють облік основних засобів у державному секторі. У ній чітко визначено методи оцінки, амортизації, класифікації активів та критерії їх віднесення до основних засобів, що сприяє правильному та своєчасному відображенню інформації у фінансовій звітності.

Основні засоби КПК «СИНЕРГІЯ» належним чином відображені у фінансовій звітності установи. Проведені арифметичні та зустрічні перевірки показників Балансу та Приміток до фінансової звітності підтвердили відсутність суттєвих відхилень, що свідчить про точність і достовірність облікових даних.

Аудит показав, що нарахування амортизації здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства, з урахуванням нормативних строків корисного використання основних засобів. Застосовані методи амортизації відповідають типу і характеру активів, що забезпечує правильне відображення зносу у фінансовій звітності та відповідність показників синтетичного обліку.

Всі операції з основними засобами, включаючи їх надходження, переміщення та вибуття, належним чином задокументовані. Це забезпечує точність і повноту відображення цих операцій в облікових регістрах, що дозволяє уникнути помилок і розбіжностей в даних обліку. Кожна операція має підтвердження у вигляді відповідних актів, накладних та інших документів.

Індексація вартості основних засобів була проведена відповідно до чинних нормативних актів. Перевірка показала, що всі коефіцієнти індексації застосовані правильно, а результати індексації коректно відображені у

фінансових документах та облікових регістрах, що забезпечує відповідність балансової вартості активів їхній реальній ринковій вартості.

Система внутрішнього контролю КПК «СИНЕРГІЯ» побудована на основі моделі COSO, яка включає всі необхідні компоненти для ефективного управління основними засобами. Ця система дозволяє своєчасно виявляти та мінімізувати ризики, пов'язані з обліком та використанням основних засобів, а також забезпечує відповідність облікових процесів внутрішнім та зовнішнім вимогам.

Використання програмного забезпечення KBS для обліку та управління основними засобами значно підвищує ефективність облікових процесів, знижуючи ймовірність помилок та забезпечуючи оперативний доступ до інформації. Автоматизація процесів обліку сприяє підвищенню точності облікових даних і дозволяє забезпечити своєчасне оновлення інформації про стан активів.

Інвентаризація основних засобів проводиться в КПК «СИНЕРГІЯ» регулярно і в повній відповідності до встановлених процедур. Це дозволяє забезпечити актуальність даних про наявність і стан основних засобів, а також своєчасно виявляти та усувати розбіжності між фактичними залишками та даними обліку. Використання сучасних інвентаризаційних технологій, таких як штрихкоди або RFID, сприяє підвищенню точності інвентаризаційних процесів.

Витрати на ремонт основних засобів в КПК «СИНЕРГІЯ» контролюються і належним чином відображаються в бухгалтерському обліку. Рекомендується забезпечити подальшу оптимізацію цих процесів, зокрема шляхом розробки детальних інструкцій щодо документального підтвердження ремонтних робіт, що дозволить підвищити прозорість та ефективність використання коштів на ці потреби.

Всі етапи аудиту основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» були належним чином задокументовані, що забезпечує прозорість і підзвітність проведених перевірок. Документування включає збереження всіх робочих документів,

звітів та висновків, що дозволяє керівництву установи мати повну інформацію про проведені аудиторські процедури та їх результати, а також використовувати ці матеріали для подальшого вдосконалення облікових процесів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На підставі ґрунтовного дослідження питань обліку, аналізу і контролю основних засобів суб'єктів державного сектору на прикладі КПК «СИНЕРГІЯ» можна зробити ряд висновків.

Проведені дослідження дозволяють зробити висновок, що питання уточнення термінології поняття «основні засоби» є дискусійним і досить актуальним. І до цього часу немає єдиного визначення, яке б точно, об'єктивно й у повній мірі висвітлило їх сутність. Більшість мають спільний базовий зміст: сферу та строк використання, матеріальну форму, зазначається зменшення вартості в процесі нарахування фізичного та морального зносу. Це є позитивними факторами, що об'єктивно характеризують основні засоби.

За використанням основні засоби поділяють на діючі (усі основні засоби, що використовуються у господарстві), недіючі (ті, що не використовуються у даний період часу у зв'язку з тимчасовою консервацією установи, запасні (різне устаткування, що знаходиться в резерві й призначена для зміни об'єктів основних засобів, що вибули або ремонтуються) [6]. Істотне значення в обліку основних засобів має розподіл їх за ознакою належності на власні й орендовані.

Бухгалтерський облік організовується відповідно до типових класифікацій основних засобів, які призначені для встановлення єдиного їх групування в обліку.

Критерії визнання основних засобів відповідають критеріям визнання, які застосовуються для всіх активів. Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує ймовірність того, що установа отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена

Аналіз основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» свідчить про їх стабільний стан, що забезпечує можливість установи виконувати свої функції на належному рівні.

У 2021 році вартість основних засобів становила 6 812 766 грн. У 2022 році спостерігалось зменшення на 9,03%. У 2023 році вартість зросла на 28,54%. Зменшення вартості основних засобів у 2022 році може бути пов'язане з амортизацією, списанням або продажем активів. Значне зростання в 2023 році свідчить про активну модернізацію або придбання нових основних засобів.

Машина та обладнання складають основну частку основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ», займаючи 70,85% у 2023 році. У 2023 році відбулося значне зростання вартості машин та обладнання на 23,78%, що свідчить про придбання нових або модернізацію існуючих виробничих потужностей. Це, в свою чергу, може вказувати на прагнення установи покращити технічну оснащеність освітнього процесу.

Деякі групи активів потребують модернізації, оскільки технологічний прогрес і зміни у вимогах до навчального процесу диктують необхідність удосконалення матеріально-технічної бази.

Упродовж аналізованого періоду відбулися суттєві зміни в структурі основних засобів, що свідчить про адаптацію установи до нових умов діяльності. Зокрема, спостерігається збільшення частки сучасного обладнання та технологій, що відповідає зростаючим потребам освітнього процесу. Ця зміна є позитивним сигналом, оскільки нове обладнання сприяє підвищенню якості освітніх послуг.

Аналіз показників стану, руху та ефективності використання основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» свідчить про наявність певних викликів, пов'язаних з обмеженими фінансовими можливостями для оновлення матеріально-технічної бази. Зниження коефіцієнта придатності з 0,57 у 2021 році до 0,51 у 2022 році, яке залишилося незмінним у 2023 році, вказує на те, що значна частина основних засобів є застарілою або потребує ремонту. Це зниження може бути обумовлене недостатнім фінансуванням на оновлення обладнання, яке є типовою проблемою для установ державного сектору. Використання прискорених методів амортизації може забезпечити більш

реалістичну оцінку витрат і допомоги у прийнятті управлінських рішень щодо заміни або модернізації активів.

Ефективність використання основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» є важливим аспектом, що визначає продуктивність установи. Хоча структура основних засобів зазнала позитивних змін, ефективність їх використання все ще потребує вдосконалення. Низький коефіцієнт придатності вказує на те, що частина активів не використовується на повну потужність, що може бути обумовлено їхнім фізичним зносом або невідповідністю сучасним вимогам освітнього процесу.

Фондовіддача, яка знизилася з 7,19 у 2021 році до 6,39 у 2022 році, але дещо зросла до 6,63 у 2023 році, показує, що ефективність використання основних засобів дещо покращилася у 2023 році. Це може бути результатом більш ефективного використання наявних ресурсів або впровадження оптимізації в управлінні матеріально-технічною базою.

Для підтримки і розвитку матеріально-технічної бази необхідно збільшувати капітальні вкладення в оновлення основних засобів. Це включає не тільки заміну застарілого обладнання, але й інвестування в нові технології, що відповідають сучасним вимогам освіти. Витрати на модернізацію основних засобів окупляться через зниження операційних витрат, підвищення ефективності використання ресурсів і, відповідно, підвищення якості освітніх послуг.

Упродовж останніх років спостерігається активне оновлення основних засобів, що є важливим кроком для підвищення конкурентоспроможності установи. Придбання нового обладнання та модернізація існуючих активів сприяє підвищенню якості навчального процесу та забезпеченню безперервності освітніх послуг. Це оновлення є ключовим фактором у зменшенні середнього віку активів і збільшенні їхньої залишкової вартості.

Динаміка руху основних засобів свідчить про активні інвестиції в придбання нових активів та списання старих. Це відображає прагнення установи підтримувати свою матеріально-технічну базу в актуальному стані,

що є важливим для забезпечення високої якості освітніх послуг. Проте, для досягнення ще кращих результатів, необхідно систематично проводити моніторинг стану активів і планувати заміну застарілих основних засобів.

Високий коефіцієнт зносу основних засобів є тривожним сигналом, який свідчить про те, що значна частина активів близька до завершення свого експлуатаційного терміну. Це може призвести до зниження продуктивності та підвищення витрат на ремонт і обслуговування. Щоб уникнути цього, необхідно розробити і реалізувати план систематичного оновлення основних засобів, спрямований на заміну найбільш зношених активів.

Організація ведення бухгалтерського обліку та звітності покладена на відділ бухгалтерського обліку на чолі з головним бухгалтером КПК «СИНЕРГІЯ».

Формою бухгалтерського обліку закладу є меморіально-ордерна з використанням програмного комплексу М.Е.Дос та «KBS. Облік бюджетної установи». Використовується автоматизована програма «KBS. Облік бюджетної установи» для обліку записів господарських операцій в облікових регістрах із забезпеченням їх збереження на електронних носіях інформації та в паперовому вигляді.

Відкриття аналітичних рахунків до субрахунків Робочого плану субрахунків бухгалтерського обліку, а також правила їх кодування здійснюється відповідно до Порядку відкриття аналітичних рахунків

Кожному об'єкту основних засобів та інших необоротних активів присвоюється інвентарний номер. Операції з обліку та списання основних засобів та інших необоротних активів оформлюються з використанням типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору і Порядку їх складання, затверджених наказом Мініфіну від 13.09.2016 р. №818. Основні засоби та інші необоротні активи закріплені за конкретними матеріально-відповідальними особами, з якими укладені договори про повну матеріальну відповідальність.

На КПК «СИНЕРГІЯ» утворена постійно діюча комісія зі списання матеріальних цінностей, склад якої затверджується наказом керівника навчального закладу, та надати повноваження щодо проведення списання матеріальних цінностей протягом року. Нарахування зносу на основні засоби проводиться 1 раз на рік перед складанням річної фінансової звітності.

Для обліку і узагальнення інформації про наявність та рух основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» призначено активний рахунок 10 «Основні засоби».

Безпосередньо у КПК «СИНЕРГІЯ» відповідно до робочого Плану рахунків рахунок 10 має такі субрахунки: 1011 «Земельні ділянки», 1013 «Будинки, споруди та передавальні пристрої», 1014 «Машини та обладнання», 1015 «Транспортні засоби», 1016 «Інструменти, прилади, інвентар», 1018 «Інші основні засоби».

Для формування первісної вартості основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» використовується активний рахунок 13 «Капітальні інвестиції».

На об'єкти основних засобів КПК «СИНЕРГІЯ» нараховується амортизація, що означає систематичний розподіл вартості необоротних активів, які амортизуються, протягом строку їх корисного використання чи експлуатації. Амортизація нараховується щомісяця протягом усього періоду використання об'єкта. Строк корисного використання визначається самостійно під час визнання активу.

Для відображення амортизаційних відрахувань у бухгалтерському обліку використовується контрактивний регулюючий рахунок 14 «Знос необоротних активів».

Для вдосконалення бухгалтерського обліку основних засобів у бюджетній установі, зокрема в КПК «СИНЕРГІЯ», доцільно використати можливості програмного продукту KBS. Цей програмний комплекс забезпечує ефективну автоматизацію облікових процесів, що особливо

важливо для бюджетних установ, де точність і відповідність нормативним вимогам є ключовими.

На основі проведеного аудиту основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» можна зробити такі висновки.

Облікова політика КПК «СИНЕРГІЯ» розроблена відповідно до чинних законодавчих вимог та стандартів бухгалтерського обліку, що регулюють облік основних засобів у державному секторі. У ній чітко визначено методи оцінки, амортизації, класифікації активів та критерії їх віднесення до основних засобів, що сприяє правильному та своєчасному відображенню інформації у фінансовій звітності.

Основні засоби КПК «СИНЕРГІЯ» належним чином відображені у фінансовій звітності установи. Проведені арифметичні та зустрічні перевірки показників Балансу та Приміток до фінансової звітності підтвердили відсутність суттєвих відхилень, що свідчить про точність і достовірність облікових даних.

Аудит показав, що нарахування амортизації здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства, з урахуванням нормативних строків корисного використання основних засобів. Застосовані методи амортизації відповідають типу і характеру активів, що забезпечує правильне відображення зносу у фінансовій звітності та відповідність показників синтетичного обліку.

Всі операції з основними засобами, включаючи їх надходження, переміщення та вибуття, належним чином задокументовані. Це забезпечує точність і повноту відображення цих операцій в облікових регістрах, що дозволяє уникнути помилок і розбіжностей в даних обліку. Кожна операція має підтвердження у вигляді відповідних актів, накладних та інших документів.

Індексація вартості основних засобів була проведена відповідно до чинних нормативних актів. Перевірка показала, що всі коефіцієнти індексації застосовані правильно, а результати індексації коректно відображені у

фінансових документах та облікових регістрах, що забезпечує відповідність балансової вартості активів їхній реальній ринковій вартості.

Система внутрішнього контролю КПК «СИНЕРГІЯ» побудована на основі моделі COSO, яка включає всі необхідні компоненти для ефективного управління основними засобами. Ця система дозволяє своєчасно виявляти та мінімізувати ризики, пов'язані з обліком та використанням основних засобів, а також забезпечує відповідність облікових процесів внутрішнім та зовнішнім вимогам.

Використання програмного забезпечення KBS для обліку та управління основними засобами значно підвищує ефективність облікових процесів, знижуючи ймовірність помилок та забезпечуючи оперативний доступ до інформації. Автоматизація процесів обліку сприяє підвищенню точності облікових даних і дозволяє забезпечити своєчасне оновлення інформації про стан активів.

Інвентаризація основних засобів проводиться в КПК «СИНЕРГІЯ» регулярно і в повній відповідності до встановлених процедур. Це дозволяє забезпечити актуальність даних про наявність і стан основних засобів, а також своєчасно виявляти та усувати розбіжності між фактичними залишками та даними обліку. Використання сучасних інвентаризаційних технологій, таких як штрихкоди або RFID, сприяє підвищенню точності інвентаризаційних процесів.

Витрати на ремонт основних засобів в КПК «СИНЕРГІЯ» контролюються і належним чином відображаються в бухгалтерському обліку. Рекомендується забезпечити подальшу оптимізацію цих процесів, зокрема шляхом розробки детальних інструкцій щодо документального підтвердження ремонтних робіт, що дозволить підвищити прозорість та ефективність використання коштів на ці потреби.

Всі етапи аудиту основних засобів у КПК «СИНЕРГІЯ» були належним чином задокументовані, що забезпечує прозорість і підзвітність проведених перевірок. Документування включає збереження всіх робочих документів,

звітів та висновків, що дозволяє керівництву установи мати повну інформацію про проведені аудиторські процедури та їх результати, а також використовувати ці матеріали для подальшого вдосконалення облікових процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко Н.В. Облікова політика установ державного сектору: сучасні підходи, порядок та умови зміни. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 17. С. 792–797.
2. Балазюк О. Ю. Сутність механізму державного фінансового контролю в Україні. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/39872/1/Pravovi_zasadi_organizatsii_ta_zdiysnennya_publichnoi_vladi_28.02-2.03.2020.pdf
3. Бардаш С., Краєвський В. Сучасні вимоги до підвищення кваліфікації облікових працівників суб'єктів державного сектору. Scientific Collection «InterConf». 2023. № 166. С. 55–60. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conferenceproceeding/issue/view/16-18.08.2023>
4. Бардаш, С. В., Краєвський, В. М. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб'єктів державного сектору (стаття). Scientific Collection «InterConf»,(161): with the Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (July 6-8, 2023; Hamburg, Germany) by the SPC «InterConf». Busse Verlag GmbH, 2023. P. 25-32. <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/issue/view/6-8.07.2023/171>.
5. Болюх М.А., Заросило А.П. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2008. 344 с.
6. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50-51. ст. 572. Дата оновлення: 19.08.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
7. Воляник Г. М., Шутка С. Є., Колінько Н. І. Аналіз забезпеченості основними засобами та управління ефективністю їх використання суб'єктом

господарювання державного сектору. Науковий вісник НЛТУ України. 2021. Т. 31. № 6. С. 68–73.

8. Воляник Г. М., Шутка С. Є., Колінько Н. І. Аналіз забезпеченості основними засобами та управління ефективністю їх використання суб'єктом господарювання державного сектору. Науковий вісник НЛТУ України. 2021, т. 31, № 6. С. 68–73.

9. Гетьман О. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. 2-ге видання / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. К. : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.

10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 16.05.2022р.).

11. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб. і доп.: навч. посіб. Київ: "Центр учбової літератури", 2016. 424 с. URL: <https://cul.com.ua/preview/buh-gu.pdf>

12. Гуненко С.А. Переоцінка як спосіб встановлення справедливої вартості основних засобів. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2015. Вип. 1 (31). С.93-107.

13. Дворник (Пищолка) І.В., Собкова Г.В., Сучасний стан та напрями удосконалення обліку основних засобів у державному секторі. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.3/104.pdf>

14. Дем'янишин В., Костецький В., Дем'янишин В. Модернізація бухгалтерського обліку фінансових ресурсів у державному секторі в умовах реформування системи управління публічними фінансами та зміцнення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Світ фінансів. 2022. № 4(73). С. 22–44.

15. Економічний енциклопедичний словник : У 2 т / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устинко, С.І. Юрій ; за ред. С.В. Мочерного. Львів : Світ, 2006. Т. 2. 568 с.

16. Загородній А.Г. Облік і аудит : термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Г.О. Партин. Львів : «Центр Європи», 2002. 671 с.

17. Закон України. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Прийнятий 16.07.99р. зі змінами і доповненнями Відомості Верховної Ради України. - 1999. - №40.

18. Інструкція з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ, затверджена Державним казначейством України від 17.07.2000 р. №64 та зареєстрована в Міністерстві юстиції України 31 липня 2000 р. за № 459/4680. Спосіб доступу <http://zakon2.rada.gov.ua>

19. Інструкція про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання : Наказ Держказначейства № 68 від 27.07.2000р. URL : www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0570-00. – Законодавство України.

20. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету : Наказ Міністерства фінансів та Держказначейства № 333 від 12.03.2012р. URL: www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12. – Законодавство України.

21. Крамаренко К.М. Роль облікової політики у забезпеченні ефективної діяльності бюджетних установ. Ефективна економіка. 2021. № 10. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2021/80.pdf (дата звернення: 01.08.2023)

22. Крупка М. І. Основи економічної теорії: Підручник / М. І. Крупка, П. І. Острочерх, С. В. Реверчук. К. : Атіка, 2001. 344 с.

23. Ларікова Т. Оцінка в системі облікового забезпечення нефінансових активів розпорядників бюджетних коштів. Вісник Хмельницького національного університету 2022, № 3. С.315-322

24. Мельник О. І. Що таке і навіщо потрібен внутрішній контроль ? URL: http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/vnut_control/DVFK.pdf.

25. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів в державному секторі : Наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/publish/article/main?art_id=407392cat_id=407391

26. Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 23 січня 2015 року № 11. [Електронний ресурс]: Методичні рекомендації від 23 січня 2015 року № 11. URL: <http://www.vobu.com.ua/ukr/legislations/view/584>

27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку для державного сектору 17 «Основні засоби». URL: <http://surl.li/eaigj>.

28. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://buhgalter911.com/public/uploads/normativka/Standart_gossektor

29. МСБОДС 1 «Подання фінансових звітів» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/MSBODS/1.pdf>

30. МСБОДС 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]: Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020

31. Наказ Державного казначейства України "Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку бюджетних установ та порядку їх складання" від 06.10.2000 р. № 100. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0747-00>.

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336&13#Text>

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок» [Електронний ресурс]: Національне положення від 24.10.2010 р. № 1629. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0090-11>

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» [Електронний ресурс]:

Національне положення від 12.10.2010 р. № 1202. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>

35. Оболенцев В. Ф. Внутрішній аудит як підсистема державної системи. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право. 2022. № 71. URL : <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/263427>

36. Олексенко М. В. Поліпшення формування облікової політики як удосконалення обліку у бюджетних установах. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2009. № 4(8). С.126-129.

37. Откаленко О. М. Впровадження внутрішнього контролю у вищих навчальних закладах державного сектору. Економіка і суспільство. 2017. Вип. № 11. С. 541-545.

38. Откаленко О.М. Основні аспекти облікової політики суб'єктів державного сектору. Інфраструктура ринку. 2019. № 33. С. 347–353.

39. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 31.12.2013 р. № 1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text>.

40. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI

41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. №92 та зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18 травня 2000 р. за N 288/4509. Спосіб доступу <http://zakon2.rada.gov.ua>

42. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Затверджено МФУ 24.05.1995 р., № 88.(зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

43. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. № 34 «Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007 - 2015 роки». URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

44. Практичні вказівки щодо впровадження фінансового управління і контролю та посилення управлінської підзвітності (відповідальності) в

органах державної влади України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/rozvitok-derzhavnogo-vnutrishnogo-finansovogo-kontrolju>

45. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

46. Про затвердження Інструкції про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання: наказ ДКУ № 68 від 27.07.2000 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

47. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету: наказ Міністерства фінансів України, ДКУ № 495 від 25.11.2008 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

48. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 11. URL <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>.

49. Про затвердження Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах: наказ Міністерства фінансів України від 14.09.2012 № 995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0995201-12#Text>.

50. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності суб'єктів державного сектору: наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2017 р. № 1170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1170201-17#Text>.

51. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення планів діяльності головних розпорядників бюджетних коштів (за бюджетними призначеннями, визначеними законом про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період) на плановий та два бюджетні періоди, що настають за плановим [Електронний ресурс]: наказ Міністерства

економічного розвитку і торгівлі України № 869 від 25.07.12 р. URL: http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=186776&cat_id=8738&search_param=%E7%E0F2%E2%E5F0%E4%E6%E5ED%E&searchPublishing=1

52. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 р. № 1541. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10#Text>.

53. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2012 р. № 568. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>.

54. Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 р. № 1001: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 р. № 1062. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1062-2018-%D0%BF#Text..>

55. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України № 1541 від 28.12.2009 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10>

56. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Мінфіна від 24.05.1995 № 88 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

57. Про затвердження Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі. Наказ Мінфіна від 28.02.2017 № 307 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0384-17#Text>.

58. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм: Постанова Кабінету

Міністрів України від 10.08.2004 р. № 1017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-%D0%BF#Text>.

59. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту: наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 р. № 1247. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text>.

60. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання. Наказ Мінфіне від 13.09.2016 р. №818 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text>

61. Про затвердження Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України № 59 від 26.01.2011 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/59-2011-%D0%BF>

62. Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку бюджетних установ та порядку їх складання [Електронний ресурс]: наказ ДКУ № 100 від 06.10.2000 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0747-00>

63. Сарапіна О. А., Єремян О. М. Організація бухгалтерського обліку в установах державного сектору економіки: теоретико-методологічні та практичні підходи. Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки». 2019. № 1. С. 131–143.

64. Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація: монографія. К.: КНЕУ, 2006. 244 с.

65. Свірко С.В., Дикий А.П., Самчик М.Ю. Первинна організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: розробка робочого плану рахунків. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2017. № 1(79). С. 53–65.

66. Сушко Н.І. Бухгалтерський облік та внутрішній контроль у державному секторі: частина 3. Бухгалтерський облік та звітність у бюджетній сфері України. Навчальний посібник / Н.І. Сушко, Л.В.

Гізатуліна, О.П. Куценко; ред.: М.В. Кужельний, Л. Демчук – К.: Аграрна наука, 2009. – 336 с.

67. Фінансовий облік: практикум. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. Атамас П. Й. К.: Центр учбової літератури. – 370 с.

68. Хорунжак Н.М. Реформування обліку в державному секторі та можливості досягнення його оптимальності / Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах інформаційного суспільства: Збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 115-річчю «Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана»; 09-10 грудня 2021 року. Київ : КНЕУ, 2021. С. 257–260.

69. Шутка С.Є., Воляник Г.М., Колінько Н.І. Модернізація обліку в установах державного сектору економіки. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2022. № 29. С. 53–60.

Перелік додатків

№ з/п	Назва додатку	Сторінка
1	Статут	
2	Положення про облікову політику	
3	Положення про організацію бухгалтерського обліку	
4	Акт приймання-передачі основних засобів	
5	Акт списання групи основних засобів	
6	Інвентарна картка	
7	Інвентарна картка	
8	Розрахунок амортизації основних засобів	
9	Меморіальний ордер 2	
10	Меморіальний ордер 4	
11	Меморіальний ордер 6	
12	Меморіальний ордер 9	
13	Головна книга за 2023 рік	
14	Баланс за 2021 рік	
15	Звіт про фінансові результати за 2021 рік	
16	Звіт про рух грошових коштів за 2021 рік	
17	Звіт про власний капітал за 2021 рік	
18	Примітки до річної фінансової звітності за 2021 рік	
19	Баланс за 2022 рік	
20	Звіт про фінансові результати за 2022 рік	
21	Звіт про рух грошових коштів за 2022 рік	
22	Звіт про власний капітал за 2022 рік	
23	Примітки до річної фінансової звітності за 2022 рік	
24	Баланс за 2023 рік	
25	Звіт про фінансові результати за 2023 рік	
26	Звіт про рух грошових коштів за 2023 рік	
27	Звіт про власний капітал за 2023 рік	
28	Примітки до річної фінансової звітності за 2023 рік	

ДОДАТКИ